

**Erasmus + mobilitási projektek ECVET elemeinek
vizsgálata,
jó példák bemutatása**

Palencsárné Kasza Marianna

Tartalom

1. A tanulmány előzményei	3
2. Nemzetköziesítés a szakképzésben, az oktatási intézményeknél.....	5
3. Tanulási eredmények használata az Erasmus+ mobilitási projektekben	11
4. Értékelés.....	15
5. Beszámítás	18
6. Összegzés	21
1. melléklet:.....	25
2. melléklet.....	28
3. melléklet:.....	33
4. melléklet.....	36
5. melléklet.....	37
6. melléklet.....	39

1. A tanulmány előzményei

A Tempus Közalapítványnál 2012. január 1-től működik a nemzeti ECVET (Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer) szakértői hálózat. A hálózat tagjai olyan szakemberek, akik az oktatási szektor különböző területén dolgoznak, szakképző intézmény oktatója, igazgatója, oktatáskutató, szociológus, tanácsadó, oktatáspolitikai döntéshozó, így különböző szemüvegen át látják ennek az eszköznek a jelentőségét. A hálózat az ECVET ajánlás¹ alapján szeretné elősegíteni ennek az egész életen át tartó tanulást segítő eszköznek, a magyarországi megismertetését és bevezetését. A cél érdekében a Tempus Közalapítvány és a szakértők több nemzetközi konferencián, szemináriumon, műhelymunkán is részt vettek, ahol az ECVET elvek tanulmányozása állt a középpontban. Az elhangzott témákról kapott információk folyamatosan becsatornázásra kerülnek a hálózat mindennapi munkájába. A hazai kommunikáció elősegítése érdekében szerveznek 3 éve folyamatosan Leonardo és Erasmus+ pályázatban résztvevő intézményeknek kezdő és haladó ECVET szemináriumokat. A szemináriumokon bemutatásra kerültek az ECVET gyakorlati alkalmazhatóságának lehetőségei, a mobilitási projektekben való alkalmazásának a feltételei, a tanulási eredmény alapú munkaprogramok tervezése és ezekhez kapcsolódó mérés-értékelés.

A hálózat 2 éves működése után „Rugalmas és átjárható szakképzés” címmel megrendezésre került egy szakmai konzultáció, melynek keretében egy szélesebb szakmai közönség is megismerkedhetett az ECVET jelentőségével. Az eddigi eredmények összefoglalása céljából elkészült egy tájékoztató kiadvány is².

A jelen tanulmány előzményeként megjelent 2 korábbi. Az egyik 2012. október 30-án Tót Éva: Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon³, a hazai és külföldi projektek fényében című tanulmánya. A megjelent tanulmány fő célja az ECVET bemutatása, hazai történetének, szerepének a megismertetése, az Unió által finanszírozott projektek bemutatása. A tanulmányban olvashatunk olyan hazai projektekről is, melyek valamilyen szempontból már tartalmaztak ECVET elemeket. Ezek a projektek még a szakértői hálózat megalakulása előtt valósultak meg.

A másik 2013. november 6-án jelent meg, a tanulmány jelenlegi szerzőjétől a Hazai Leonardo Mobilitási Projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése⁴ címmel. A tanulmányban bemutatásra került a mobilitások megvalósításának különböző szintjei, az ECVET eszközei olyan intézményi gyakorlatokon, jó példákon keresztül, ahol már a használatuk bevezetésre került.

Jelen tanulmány célja, mely sorozat 3. tagja lesz, hogy az Erasmus+ első pályázati évében megvalósult projektek közül mutasson be olyanokat, akik az ECVET eszközöket, vagy azok

---

¹ AZ Európai Parlament és a Tanács ajánlásával (2009. június 18.) az Európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET) létrehozásáról (2009/C 155/02). letölthető: <http://ecvet.nive.hu/index.php?m=5&am=2>

² A kiadvány letölthető a Tempus Közalapítvány honlapjáról: <http://tka.hu/konv/1274/rugalmas-es-atjarhato-szakkepzes>

³ A tanulmány letölthető:

http://www.tka.hu/docs/palyazatok/az_ecvet_magyarorszagon_a_hazai_es_kulfoldi_projektek_fenyeben.pdf

⁴ A tanulmány letölthető: http://www.tka.hu/docs/palyazatok/ecvet_tanulmany_hazai_peldakrol_hatalyos1410150954.pdf

közül néhányat használnak, és már a magukénak érzik, látják ennek a szemléletnek a minőségjavító hatását.

A tanulmány módszertana a dokumentumelemzés és interjú azokkal a személyekkel, akik a projektek megvalósításában, koordinálásában részt vettek. A dokumentumok közül a vizsgálat tárgyát képezték az adott pályázatok, a szakmai beszámolók és azok a melléletek, melyet a tanulmányban szereplő intézmények koordinátorai bocsájtottak a szerző rendelkezésére.

A tanulmány fókuszában részben a nemzetköziesedés folyamata áll. Az intézmények különbözőképpen élik meg és tudnak élni az egyre inkább testközelbe kerülő külföldi kapcsolatok kiépítésének lehetőségével. Több iskola már számos olyan módszert is átvett, mely a nemzetközi kapcsolatok révén került a látószögébe és a mindennapjainak a részévé vált, ezt szemléltetik az elkövetkezendőben bemutatott példák.

Az ECVET jellegű mobilitások javítják az oktatás minőségét, melynek eszköze egyrészt a tanulási eredmény alapú munkaprogram, az elért eredmények értékelése, vizsgálata és az eredmények beszámítása. Ezekre is találhatunk már hazánkban alkalmazott gyakorlatokat.

2. Nemzetköziesítés a szakképzésben, az oktatási intézményeknél

Az elmúlt évek történései azt bizonyítják, hogy az oktatás területén is egyre fontosabbá válik, hogy egy-egy képző intézmény ne csak az országon belül végezzen tevékenységet, hanem nyissa meg kapuit más országok felé. A szakképzésben ez különösen fontos, hiszen a munkaerőpiac nemzetközivé vált, mi magyarok különösen szívesen vállalunk munkát külföldön, illetve hozzánk is érkeznek más nemzet munkavállalói. A képző intézményeknek is fel kell tudniuk készíteni erre a képzésben résztvevő fiatalokat.

A Leonardo da Vinci programot az Európai Bizottság 1995-ben indította útjára, Magyarország 1997-ben csatlakozott teljes jogú tagként. Jelenleg pedig a 2014-ben útjára indult Erasmus+ programban vesz részt. Az szakképző iskolák körében is egyre népszerűbbek a mobilitási projektek, egyre többen törekszenek nemzetközi kapcsolatok kialakítására. A projektek és kapcsolatok azonban csak akkor valósíthatóak meg hosszú távon, ha azokat céltudatosan, szakmailag megalapozottan végzik és a kinti tapasztalatokat beépítik a napi gyakorlatba. Ez egy hosszú folyamat és elhivatottan dolgozó pedagógusok, koordinátorok intézményvezetők munkájának eredménye. Fontos, hogy a diákok, szülők, tanárok, vezetők lássák azt, hogy egy tanulmányútból, szakmai gyakorlatból mit lehet profitálni és ezeket az eredményeket felhasználva jobbra és eredményesebbé tenni a napi munkájukat, növelni a képzés színvonalát, magasabban szakképzett fiatal munkavállalókat adni a munkaerőpiac számára.

A nemzetközi kapcsolatok kiépítését céltudatosan végző intézményekben sokszor megfogalmazódik az igény arra, hogy a célokat, irányokat foglaljuk össze és a munkatársakkal, pedagógusokkal, oktatókkal közösen fogalmazzuk is meg azt, hogy a megvalósítást mindenki a magáénak érezze.

A következőkben olyan jó gyakorlatok kerülnek bemutatásra, ahol a kinti tapasztalatok már beépültek a napi oktatási, képzési gyakorlatba és így szolgálják a tanulók, tanárok és munkaadók érdekeit. Az intézmények pedig célirányosan irányítják a külföldi partnerekkel való együttműködést.

A tatai Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon 2002 óta rendszeresen bonyolít le mobilitási projekteket, két alkalommal nyertek Nívódíjat is. Európa 5 országában vannak partnereik, tehát a külföld felé nyitás egyáltalán nem újdonság a számukra. Az iskola rendelkezik nemzetköziesítési stratégiával is, amit a 2015-2020 évekre szólóan dolgoztak ki. Az intézmény számára az utóbbi években ez a tevékenység természetessé vált, a pedagógusok önkéntesen vállalják a mobilitással kapcsolatos feladatokat. A mobilitás kölcsönös, a diákok számára a hozzájuk látogató nemzetközi partnerek fontos motivációs tényezőt jelentenek a kiutazások alkalmával. A megalkotott stratégia részét képezi a következő mondat is: „**Minél több pedagógus, szakoktató bevonása külföldi tanulmányutak szervezésébe, illetve kiutazó résztvevőként az alábbi területek tanulmányozása céljából: integráció, duális képzés, tananyagfejlesztés lehetőségei, irányai, oktatáshatékonyság növelése, védő-óvó**

munkahelyek tanulmányozása.⁵ Az intézmény konkrét célokkal rendelkezik tehát azon fejlesztési területeken, ahol a külföldi kapcsolatait kamatoztatni szeretné, hogy az oktatásuk színvonala növekedjen.

Új kihívás számukra az oktatási rendszer változása, hiszen 2016 nyarától ők is a szakképzési centrumhoz fognak tartozni és már most folytatnak kommunikációt a mobilitási tevékenység folyamatos fenntarthatóságáról. A folyamatos fenntartás fontos, mivel látják, a tanulók számára egy olyan lehetőséget adhatnak, ami segíti a későbbi munkavállalásukat, személyes életvezetésüket. Eredményük, hogy diákjaik közül többen is mobilisabbá váltak, rugalmasan tudnak alkalmazkodni a munkaerő-piac kihívásaihoz, ez nagyon nagy eredmény a speciális iskola tanulói körében. Fontos tudni, hogy a speciális szakiskolásokkal a képzés keretében nem kötnek tanulószereződést, nem ismerik a munkahelyi gyakorlatot, így a mobilitás egy teljesen új élethelyzet számukra. Ezáltal a szakmai munka színvonalát folyamatosan tudják növelni, pluszt adni a képzés során. A mobilitásaik minőségére nagy figyelmet fordítanak, hiszen a sérült gyermekekkel a külföldi mobilitás az átlagosnál is nagyobb terhet ró a kísérő tanárookra.

Hiányolták a kerettantervekből a biogazdálkodással kapcsolatos részletes ismereteket, melyre a diákjaiknak nagy szüksége lesz a későbbiekben, mivel a sérülésük miatt gépekkel nem fognak tudni dolgozni, de a kézi művelésű gazdálkodás lehetősége számukra is elérhető. **Az írországi szaktanári mobilitást követően a tanárok kifejlesztettek tanmenetet a Biotermesztés c. tantárgy oktatására, melyet a szabadsáv keretében tudnak oktatni.** Náluk nem kötelező az idegen nyelvek oktatása sem, de a nemzetközi projektjeik miatt ezt a pedagógiai programjuk tartalmazza és oktatnak idegen nyelvet. Saját munkájuk reprezentálására „Tízerezer kilométer Európában” címmel mini konferenciát szerveztek, melyben az eddigi külföldi projektjeiket mutatták be. Az eddigi eredményeiket a TÁMOP projektjükön belül is sikeresen felhasználták szabadidős tevékenységek témáiként, tehát az iskolában kialakult egy szinergikus gondolkodás, hogy az eredményeiket hogyan tudják beépíteni más tevékenységekbe is.

A veszprémi Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola szintén több éve valósít meg Leonardo és most már Erasmus+ projekteket. 12 országban vannak partnereik, ahová már utaztattak és fogadták az adott ország küldöttségét. Az iskolában a mobilitás szinte a képzés részét képezi, annyira, hogy a külföldi gyakorlatok miatt 2. idegen nyelvet is oktatnak magas óraszámban, hogy a tanulók a megfelelő szinten tudjanak kommunikálni a vendégekkel. Tanáraik számára is biztosítanak továbbképzési lehetőséget, Leonardo Innováció transzfer projekt keretén belül **a turizmus területén oktató tanárok kaptak lehetőséget arra, hogy szállodákban azokon a területen dolgozzanak 2 hetet**, ami közvetlenül kapcsolódik a saját maguk által tanított szakmai tantárgyhoz (pl: marketinget oktató kolléga- szállodai értékesítésen, szállodai ismeretek oktató kolléga- Front Office területen). **A gyakorlat tapasztalatait, pedig saját tantárgyuk keretében a következő napokon már be is építhették az oktatók.** A folyamatos kapcsolat lehetővé teszi a tapasztalatcserét, az oktatási területek szakmai tartalmának a megbeszélését. A külföldi

---

⁵ Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon: Nemzetköziesedési stratégia 2015 – 2020.

partner ellátogat az iskolába és személyesen vesz részt a jövő évi gyakorlat résztvevőinek kiválogatásán, ekkor kerül rögzítésre a munkaprogram is. A szakmai tapasztalatcserék használatára, hogy a **gyakorlati oktatás területén a német nyelvű, Karintiában lévő partnerüktől sok módszert átvettek, amit a vendéglátós szakmák gyakorlati oktatói azóta is alkalmaznak. Tanmenetekben növelték azoknak a témaköröknek az óraszámát, amire a mobilitáson szükség van, (pl.tengeri halak készítése, nemzetek konyhái).** A kerettanterv lehetőséget ad arra, hogy a témakörökre megadott óraszámokat a képző intézmények saját lehetőségeikre szabják, ezt használja ki az iskola nagyszerűen. Tevékenységüket a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara is elismeri és támogatja, volt már példa arra, hogy ők ajánlottak külföldi vállalkozót az iskola számára, mint partnert a szakmai gyakorlatok megvalósítására.

A budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola Lengyelországban létesített nemzetközi kapcsolatokat. Jelenleg immár 3 éve szerveznek folyamatosan mobilitásokat, de szívesen fogadnák a lengyel partnerintézményt is, de sajnos ez még forráshiány miatt nem jött létre. Az iskola máris látja, hogy a folyamatos kapcsolat miatt egyre több információval rendelkeznek a másik ország oktatási rendszeréről, szakképzéséről, mindkét ország tanárai, oktatói kíváncsiak arra, ők hogyan csinálják és ha jobban, akkor az követésre méltó, igény van a tapasztalatok átvételére. Az eddigi hozzáadott érték, hogy a diákjaiknak egy plusz tananyagot tudnak kínálni, mivel a Lengyelországi mobilitások alkalmával olyan CNC gépeken dolgozhatnak a gépgyártás-technológiai technikus diákjaik, amire itthon nincsen lehetőség, mivel nincsen a tanműhelyükben, vagy a cégeknél egy több milliós géphez nem engedik közel a tanulókat. Lengyelországban, egy vizsgaközpontban, a legmodernebb követelményeknek is megfelelő gépek találhatóak meg, melyen lehetőségük van gyakorolni, mivel az ottani oktatók erre fel vannak készülve és ez nem egy termelő cég, hanem vizsgaközpont. Végzős diákjaik névsorát elkérik a környéken található vállalkozások, akikkel egyik szakoktatójuk tartja a kapcsolatot, mivel a diákjaiknak így olyan plusz tudása van, amire a munkaerőpiacnak igazán szüksége van, ezért könnyen el tudnak helyezkedni. Ez a felvételi vizsgán, a gyakorlat alkalmával rögtön ki is derül, hiszen ezt számon kérik, mielőtt a végzős diákok felvételt nyernek egy –egy munkahelyre. Több diák meg is szerezte felnőttképzés keretében a CNC gépkezelő szakképesítést.

Az intézmény pedagógiai programjában is rögzítette a mobilitást, mint kitűzött célt, és a tavalyi év folyamán az ECVET dokumentumokat használva együttműködési megállapodást⁶ is kötött a lengyel partnerrel, próbálják a dokumentumokat is használni a megvalósítás során.

A sátorlajújhelyi Szepsi Laczkó Máté Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium 8 éve valósít meg nemzetközi mobilitásokat, mely teljesen beépült az iskola mindennapi életébe, a pedagógiai programjuk is tartalmazza. Az első tanulóévek után úgy érzik, hogy egyre magasabb minőségben tudják ezeket a szakmai gyakorlatokat lebonyolítani. A nemzetközisítés egyik legnagyobb eredménynek azt tekintik, hogy egy gazdaságilag hátrányos térségből tudnak a diákjaiknak lehetőséget biztosítani nemzetközi szakmai tapasztalatszerzésre. A munkanélküliség helyett tanulóiknak alternatívaként kínálják fel a

---

⁶ Memorandum of Understanding az ECVET ajánlásban meghatározott angol megfelelője

szakmai fejlődés lehetőségét, erősítik bizalmukat abban, hogy az európai munkaerőpiacon is versenyképes kompetenciákkal rendelkeznek.

A nemzetközi kapcsolataikat, eddig megszerzett tapasztalataikat jól profitálják egy Erasmus + stratégiai partnerségben is, mely jelenleg a megvalósítás folyamatában van. A francia partner megpályáztatott több magyar képző intézményt a partnerségbe történő bevonás előtt, így esett a sátoraljaújhelyi iskolára a választás. Az iskola a stratégiai partnerségben 11 partnerrel együtt szőlészeti-borászati szakterületen tananyagot fejleszt, mely minden partner által elismert lesz. Tartalma az ECVET eszközrendszerének megfelelően készül, azaz tanulási eredmény alapú lesz. Az intézmény igazán itt érzi azt, hogy a korábbi tapasztalatai miatt óriási előnye van, pontosan érti, miről is szól a stratégia partnerség, tudja mi a feladata, mik a nemzetközi elvárások és mit is profitálhat, ha a projekt lezárul. A projektben cél, hogy az elkészült tananyag az intézmény iskolai rendszerű nappali képzésébe is beépüljön, és ezt a tanulók bizonyítványában is dokumentálni fogják. A kidolgozott tananyag alapját képezi majd egy felnőttképzési programnak is, ahol Európa-szerte elismert tanúsítványt kapnak a résztvevők.

Egy másik nemzetközi projektben a Visegrádi országok számára kiírt pályázatban szlovákiai partneriskolával tudnak együttműködni, szakmai gyakorlatokat lebonyolítása céljából. Projektjeik megvalósításához igyekeznek a tanári kar nagy részét megnyerni, az elmúlt években 70-80%-uk részt is vett a mobilitásokban mint kísérő tanár vagy a továbbképzés résztvevője, azóta igazán magáénak érzi a minél jobb megvalósítást.

Ők már stratégiában gondolkodnak, melyet 5 évre el is készítettek és megnyerték az Erasmus+ Program Szakképzési Mobilitási Tanúsítványát. A nemzetköziesítési stratégiához nagy segítséget jelentett, hogy 2014-ben Helsinkiben részt vehettek egy szemináriumon, amely a nemzetköziesítés stratégiájának kidolgozásáról szólt.

Az iskola elkötelezett a közvetlen környezet fejlődésének a támogatásában is. Részt vesznek a Tokaj-Hegyalja Világörökségi Kezelési Terv és Térségfejlesztési Program megvalósításában, mely három fő szakmai pillérre építve: világörökségi értékvédelem, értékalapú térségi fejlesztéspolitika, illetve kutatás, oktatás, szakmai háttér szolgálja a térség komplex fejlesztését.⁷ Az iskola eddigi tapasztalataira építve a terv megvalósítói az oktatás területén létrejövő fejlesztésekben számítanak a munkájukra.

A Hansági Ferenc Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakiskola és Szakközépiskola 2000 óta építi folyamatosan a nemzetközi partnerkapcsolatait. Több esetben előfordult, hogy éppen a külföldi partnerek ajánlottak számukra egy újabb partnert és sikerült újabb célországokkal bővíteni az együttműködés területét. Ma már nemcsak ők küldenek mobilitásra diákokat, hanem fogadnak is a külföldi intézményekből szakmai gyakorlatra. Az iskolának nagy tapasztalata van mint küldő és mint fogadó fél egyaránt. A külföldi diákok részére is tudnak cégeket biztosítani a szakmai gyakorlat idejére, így megismerik a magyarországi munka világát. Melléjük mentordiákokat rendelnek az itt tartózkodás idejére, hogy így is segítség a beilleszkedést és nyelvi és személyi kompetenciák fejlesztését. Kapcsolatokat építettek ki

---

⁷ Forrás: Széchenyi programiroda, nemzeti programok.

http://www.szpi.hu/index.php?action=recordView&type=places&category_id=3868&id=33177

többek között Spanyolországban, Olaszországban, Németországban, Ausztriában, Máltán, Görögországban, Svédországban, Finnországban és Romániában.

2004-ben már annyira szerteágazó kapcsolatrendszerrel rendelkeztek, hogy a vezetőség szükségszerűnek érezte, hogy létrehozson egy nemzetközi kapcsolatokért felelős munkacsoportot. A munkacsoport feladata a mobilitások szervezése, a további kapcsolatok építése, a külföldi diákok fogadásának megszervezése, a kiutaztatás előkészítése, a pályázatok lebonyolítása volt. Cél volt a folyamatok rendezett mederbe terelése és célirányossá tétele is. A nemzetköziesítés a hétköznapi részévé vált, szerepel a Pedagógiai Programban, elkészült a „A külföldi szakmai gyakorlatok és tapasztalatcserék megvalósításának szabályzata”, melyben pontosan elő vannak írva a mobilitást érintő feladatok. A minőségbiztosításra is nagyon nagy figyelmet fordítanak. A teljes projekt folyamat ellenőrzése és értékelése a szabályzatuk mellékletben található „Ellenőrzési lista” alapján történik, amely a projekt 14 tevékenységi körét, feladatait teszi vizsgálat tárgyává. Az ilyen módon összegzett tapasztalatok beépülnek a következő pályázati projektek előkészítésébe, megvalósításába, a hiányzó ismeretek beépülnek a nyelvi oktatásba és a szakmai képzésbe, szükség szerint sor kerül a kiutazási szabályzat módosítására. Az iskola igazgatója, a minőségügygel foglalkozó igazgatóhelyettes, valamint a külföldi fellel kapcsolatot tartó nyelvtanárok és a szakmai tanárok együttesen felelősek az értékelés egyes elemeinek elkészítéséért, továbbá a szükséges korrekciók elvégzéséért.

Az iskola mindennapi életébe a külföldön megismert jó gyakorlatokat is integrálja. Több példával rendelkeznek ezen a területen: pl. Münchenben 2000-ben jártak kint és tanulmányozták a duális oktatási rendszert, a tanulmányút hatására készítettek egy „Weißwurst” oktató filmet, melyet azóta is alkalmaznak. Az iskolának több multimédiás saját készítésű tananyaga van. Ez a CD a magyar és a kint megtapasztalt bajor kolbászkészítési sajátosságokat hasonlítja össze oly módon, hogy sorra veszi a hazai kolbászkészítés házi és üzemi módszereit. Bemutatja a jellegzetesen magyar kolbásztípusokat és megismertet néhány Európa-szerte ismert külföldi kolbászfajtát. Ezen belül nagy hangsúlyt fordít a bajor fehér kolbászkészítésének praktikáira és vázlatosan bemutatja a német duális szakképzés lényegét.⁸ Hamelnben tanulmányozták a projekt módszert és ehhez készítettek mérőeszközöket, melyet szintén alkalmaznak az oktatás területén, az olaszoktól elsajátították, hogy több évfolyammal hogyan lehet együtt dolgozni a gyakorlati órák során, hogy a diákok egymástól is tanuljanak.

A munkatársak mobilitására is nagy figyelmet fordítanak, rendszeresen járnak külföldi továbbképzésekre, a partnerekhez mobilitások alkalmával és a folyamatos kapcsolat során a szakmai ismeretek fejlesztésére is lehetőség van. Az idegen nyelven beszélő kollégákat igyekeznek bevonni, hiszen ha saját élményei vannak a külföldi tanulmányutakról, egyre inkább elkötelezetté válik a nemzetközi tevékenységek területén is.

A Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola szintén évek óta vesz részt nemzetközi projekteken nemcsak szakképzési, hanem közoktatási területen is. Az iskolában külön pályázati munkacsoport működik, akik az előkészítésben, lebonyolításban,

---

⁸ A CD tartalmát a Hansági Ferenc Szakközépiskola projektkoordinátora, Jancsinkinné Smicskó Klára információja alapján került leírásra

adminisztrációban és az elszámolásban is részt vesznek, jól összehozott közösség, ahol mindenki tudja a feladatait. Tevékenységüket most a folyamatosan átalakuló szakképzési intézményváltás nehezíti, mivel korábban a KLIK-hez kerültek, most pedig a Szakképzési Centrumhoz tartoznak. Az új szervezeti működés mindig új eljárásrend kialakítását követeli meg, mely egy 100-110 diákot utaztató intézmény esetében komoly ügyintézési problémákat okoz. A nehézségek ellenére azonban a nemzetközi kapcsolataikat céltudatosan és kitartóan ápolják és törekednek arra, hogy folyamatosan meg is tudják valósítani, ezért indultak az Erasmus+ Program Szakképzési Mobilitási Tanúsítványáért és el is nyerték. Az első évben, ahogyan megjelent az ECVET MoU (Memorandum of Understanding – Együttműködési Megállapodás) azonnal elkezdték használni, mivel célirányosan készültek a tanúsítványi pályázat beadására és úgy gondolták az új eszközök alkalmazása ott nagyon fontos tényező lehet. A tanúsítvány megpályázása azért is volt fontos cél, mivel a nagyszámú kiutazó diákok esetében az adminisztráció, ügyintézés jelentős mértékben csökken. 3 partnerükkel kötötték meg a MoU-t, mely eleinte kötelező dokumentumnak indult, majd az egyeztetések folyamán rájöttek, hogy olyan pontos és hasznos információkat rögzítettek írásban is, ami megkönnyíti a hosszútávú együttműködést. Mindhárom partnerintézménnyel 5 évre kötötték, nem kell évente újra írni, személyi változások esetében is jól alkalmazható.

A Mobilitási Tanúsítvány elnyeréséhez szükség volt egy nemzetköziesítési stratégia kidolgozására, melyet nem csupán a pályázati munkacsoport készített el, hanem az intézmény különböző területein dolgozó kollégák fogtak össze, önkéntes alapon és állították össze a stratégiát. A munkatársak motivációja igazán fontos tényezője az évek óta jól működő nemzetközi kapcsolatoknak. Az oktatók, tanárok maguk is részt vesznek tanulmányutakon és saját munkájukban tapasztalják meg ennek hozzáadott értékét. A tantestületben folyamatosan vannak nyelvi továbbképzések, melyben az idei tanév (2015/2016) során tanáraik számára 3 angol és 1 német nyelvi csoportban szervezték meg a nyelvi képzést. A kollégák célja, hogy minél többen be tudjanak kapcsolódni a projektek megvalósításába.

Az intézményben folyó szakmai munkát a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara is pontosan látja, a kamara kezdeményezésére tanár kollégák vettek részt Németországban egy szakmai továbbképzésen, ahol épületgépészeknek a németországi képzésben megtalálható plusz tartalmi elemeket megtanították. A tanárok itthon ezt a plusz tananyagot beépítették a képzésbe a tanórán kívül tevékenység keretében. A résztvevő osztály a központi programban előírtak mellett további modulokból is vizsgázik és ennek kapcsán olyan tanúsítványt kap, melyet Németországban, Thüringiában honosítás nélkül elfogadnak.

Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakképző Iskola nemzetközi kapcsolatai Németország felé irányulnak. Több éve utaznak ki diákjaik ahhoz a partnerintézményhez, akikkel sikerült egy jól működő kapcsolatot kialakítani. A sikereken felbuzdulva szerettek volna más fogadó bázisokat is kiépíteni, de többszöri próbálkozásaik nem jártak olyan sikerrel, mint a jelenlegi. Korábban máshová irányuló mobilitásokban mindig adódtak olyan körülmények, problémák, melyeket nem sikerült orvosolni és a partnerek sem törekedtek a hosszú távú együttműködésre. A jelenlegi partnerrel azonban törekszenek arra, hogy az ECVET eszközeit is tudják alkalmazni, együttműködési megállapodásukat kiegészítették azokkal az

információkat, amit az együttműködési megállapodás nyomtatvány tartalmaz, igaz nem a megadott formát használták az írásbeli megállapodás rögzítésére.

A mobilitásoknak azonban náluk is megvan a hozzáadott értéke. Diákjaikat rendszeresen készítik fel a hazai Szakmasztár versenyre, ahol a 2015-ben burkoló szakmában Viszkeleti Gergő diákjuk az első helyezést érte el. 2014-ben Lille-ben az Euroskills versenyen 3. helyezést hozott el ács szakmában 2 diákjuk is. A mobilitások és a versenyeredmények között egyértelmű a kapcsolat, mindhárom diákjuk részt vett a németországi szakmai gyakorlaton, innen merítettek egy olyan motivációt, amely segítette őket és oktatóikat is a sikeres felkészítésben. A Vas megyei Kamara is ismeri az intézmény érdemeit és segíti őket az elért eredmények disszeminációjában. Az iskola részt vesz a „Nyitott tanműhelyek” programban is ahol a 8. osztályos diákok számára szerveznek egy-egy a szakmához kedvet csináló napot. Az általános iskolások részére játékos, rövid idő alatt megoldható feladatokat adnak, melyet a német féltől kaptak. Szintén átvették a gyakorlati oktatás módszertanát is, hogy a tanműhelyben vagy épületében tartják az elméleti órákat és egy-egy elméleti ismeret elsajátítását a gyakorlatban azonnal megmutatják, pl. gépek, berendezések, alapanyagok. A mobilitás felkészítésében pedig speciálisan mindkét oktató egyszerre vesz részt (szakmai elméleti- szakmai gyakorlat), és mintegy egymás munkáját támogatva és segítve felváltva tartanak a diákoknak elméleti, majd az ahhoz kapcsolódó gyakorlati órákat. A két oktató között fontos a kommunikáció, a célok pontos azonosítása és a jó együttműködési képesség.

Szakmai nemzetközi versenyen is részt vesz az intézmény, mely a tiroli Faipari Szakképzési Központ által szervezett verseny Absam városában. A vetélkedő nemzetközi szintű: svájci, osztrák, olasz, német és magyar résztvevőkkel, évfolyamonkénti verseny, ami egy napos, a feladat: tömör fából kell készterméket elő állítani kézi szerszámokkal. A versenyen sikereket érnek el és olyan plusz ismeretanyagot szereznek diákjaik, amit a későbbi munkájukban tudnak hasznosítani.

3. Tanulási eredmények használata az Erasmus+ mobilitási projekteken

A tanulási eredmények olyan megfogalmazások, amelyek arról szólnak, hogy a tanuló mit tud, mit ért, és mire képes, miután lezárt egy tanulási folyamatot, függetlenül attól, hogy hol, hogyan, mikor szerezte meg ezeket a kompetenciákat. A mobilitás munkaprogramjait is célszerű tanulási eredmény formában megfogalmazni. Az állítások pontosítják, egyértelműbbé teszik, diák, oktató, tanár, szülő, küldő és fogadó fél számára melyek azok az elvárt ismeretek, képességek, kompetenciák, melyekre a szakmai gyakorlat alatt szert tehet a diák. A tanulási eredményeket nemcsak az ECVET, hanem az EKKR (Európai Képesítési Keretrendszer), MKKR (Magyar Képesítési Keretrendszer), mint az egész életen át tartó tanulás eszközei is használják. Mindkét LLL (Lifelong Learning-élethosszig tartó tanulás) eszköz esetében ugyanabban a leírási módban jelennek meg a tanulási eredmények, tehát összehasonlíthatóvá válnak a tanulási folyamat végeredményei. Az ECVET célja éppen az, hogy különböző tanulási formákban megszerzett tanulási eredmények beszámítását megvalósítsa.

Az MKKR kidolgozása és Európai szintű elfogadása már 2015 februárjában megtörtént. A felsőoktatásra vonatkozó MKKR szintek megjelentek jogszabályban⁹ is és elkezdődött a Képzési és Kimeneti Követelmények tanulási eredményalapú átírása¹⁰.

A szakképzésben a TÁMOP 2.2.1-12/1-2012-0001. „A szakképzés és a felnőttképzés minőségének és tartalmának fejlesztése” projekt keretében megtörtént az OKJ szakképesítések átírása és MKKR szintek beazonosítása, azonban ennek jogszabályban történő megjelentetése még nem történt meg. A projekt keretében azonban működni fog egy adatbázis, mely a tanulási eredményalapú leírásokat tartalmazza majd¹¹.

Amennyiben mind az ECVET és az MKKR is azonos szempontok (deskriptorok) szerinti leírást tartalmaz a képzések, mobilitások során, megkönnyíti az elért tanulási eredmények beazonosítását és összehasonlítását, így könnyebbé válik a beszámítás.

A tanulási eredmények kialakításának több módszerét is ismerjük a holland, finn és az angol példa alapján.¹² A következőkben szeretnék olyan példákat bemutatni, melyek a tanulási eredmények különböző meghatározási módjaira vonatkoznak.

A tatai Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon mobilitásaihoz a munkaprogramjában jelölte azokat a területeket, a tanterv azon részeit, azaz ismereteket, készségeket, kompetenciákat, amit a mobilitás érint.

A munkaprogramban a „munkatevékenységek, kapcsolódása a helyi tantervhez, tantárgyi modulokhoz” megjelöléssel a következő tevékenységeket azonosították, mely az iskola helyi pedagógiai programjának és a kerettantervnek is a része:

- „Az iskola munkaprogramjában jelölt tantervi részek:
- Biokertben használatos kéziszerszámok megismerése, használata, talajmegmunkálás.
- Tőzegláp tanösvény bejárása: a tőzeg felhasználása, jelentősége a hazai kert kultúrában.
- Évelő növények felkészítése a téli időszakra.
- Helykihasználás a kiskertekben, a fólia rendszerű termesztésben: magas ágyások típusai, kialakítás, fenntartás munkálatai.”¹³

A munkaprogram diákokkal való egyeztetése fontos, hiszen őket tudatosan ezekre a feladatokra kell felkészíteni, mert ismeretlen szituációba kerülve egészséges társaiktól eltérően reagálnak, a megvalósulás is biztosított, mivel a kinti magyar vezető szívügyének tekinti a projekt pontos, minőségi megvalósítását, ezért nem érik őket meglepetések, az

⁹ A jogszabály a 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500139.KOR

¹⁰ Bővebb információk: <http://www.mrk.hu/kkk-atalakitas/>

¹¹ A projekt hivatalos zárása 2015. november 30. eddig kell beüzemelni ezt az adatbázist, elérhető a következő linken: <https://kepzesbenajovo.nive.hu/SZFI.MKKR.Web/>

¹² Palencsárné Kasza Marianna: Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése tanulmány 18. oldal. http://www.tka.hu/docs/palyazatok/ecvet_tanulmany_hazai_peldakrol_hatalyos1410150954.pdf

¹³ Ásó, kapa... Bio-land! Speciális szakiskola kerti munkás szakos tanulóinak írországi szakmai gyakorlatának MUNKAROGRAM TERVEZETE, Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

valószínűleg meg, amit előre elterveztek. Számukra fontos, hogy olyan tanulási eredményt fogalmazzanak meg, ami az oktatás része.

A veszprémi Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola a 2015-ös Erasmus + pályázatukban már tanulási eredmények formában fogalmazta meg a tanulók munkaprogramját, melyben nagy segítséget jelentett, hogy részt vettek a Tempus Közalapítvány által szervezett szemináriumon. Ők ennek előnyét abban látják, hogy könnyebb beazonosítani az elért eredményeket és a kötelezően előírt kerettanterv, tanmenet kapcsolatát, illetve az adható felmentések egyértelműbbé váltak a számukra. A diákok a tanulási megállapodáshoz¹⁴ mellékletként is megkapják. A kialakításuk a kinti partnerrel közösen történik, a rendszeres partnerkapcsolatok, kölcsönös látogatások miatt ez nem probléma. Náluk is fontos szempont az, hogy olyan kompetenciák kerüljenek a munkaprogramba, amit a tanterv egyébként is tartalmaz.

A sátorlajújhelyi Szepsi Laczkó Máté Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium mobilitási projektjéhez szintén tanulási eredményalapú munkaprogramot használt. Nemzetközi területen szerzett tapasztalataik egyre inkább megerősítik őket abban, hogy ez a munkaprogram is a minőség egyik biztosítója, a diákok előre megkapják, csatolják a tanulási megállapodáshoz.

Miért a minőség egyik biztosítója a tanulási eredmény alapú munkaprogram az intézményben? A kérdésre projektkoordinátortól a következő válasz érkezett:

- „A tudás-készség-kompetencia alapú munkaprogram meghatározásakor tiszta képet kap a partner a diákoktól elvárt eredményekről.
- A szakmai felkészítést ezen szempontrendszer alapján végzik a szakmai tárgyat tanító kollégák a mobilitás előtt.
- A kiutazó diák tisztában van az elsajátítandó tudás-készség-kompetencia tartalommal.
- A következő évi mobilitásnál figyelembe vesszük az előző évben tapasztalt hibákat, hiányosságokat és korrigálunk.
- A partnerrel mindig egyeztetünk a változtatásokat illetően.
- A diákok értékelésénél (elméleti óra, illetve gyakorlat) mindig figyelembe vesszük a tanulási eredmény elérésének fogadó partneri értékelését.
- A szakmai tárgyat tanító kollégák a mobilitás során megszerzett tanulási eredményeket értékelik az osztály előtt - példát adva és egyben bátorítva a jövőbeli jelentkező diákokat.
- A pontos leírás, nyomon követhetőség és értékelés így a minőségi munka záloga lesz, mely évről évre jobban beépül az iskola életébe.
- Ez lesz a jövő az átjárhatóság és elismerés területén a szakképzésben.”¹⁵

A munkaprogramban nagy hangsúlyt helyeznek a kinti viszonyok megismerésére, a Rhône-völgyi borvidék sajátosságainak a megismerésére. A francia borvidékek ismertté nem szerepel a kerettantervben, ezzel tehát egy plusz ismeretanyagot adnak diákjaik számára.

---

¹⁴ Learning Agreement az ECVET ajánlásban meghatározott angol kifejezés

¹⁵ Szepsi Laczkó Máté Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium mobilitási projektkoordinátora, Szabóné Novák Zsuzsától kapott információk.

A munkaprogram kialakítása során a szegedi Hansági Ferenc Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakiskola és Szakközépiskola törekszik a tanulási eredmény alapú tervezésre. Pontosan behatárolják, hogy a kerettanterv, mely moduljához és tananyagrészeihez kapcsolódik a kinti szakmai gyakorlat, mely kompetenciákat, készségeket és ismertet érint, illetve melyek lesznek azok a konkrét feladatok, amelyekkel fejleszthetőek a szakmai gyakorlat alatt. Ők célzottan olyan témakörökben szerveznek mobilitásokat, melyek a tantervi előírásoknak megfelelőek.

A Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola a munkaprogramjait tanulási eredmény alapú leírásokban fogalmazza meg. A gyakorlat szempontjából számukra jól használható, hiszen azokat a munkafeladatokat fogalmazzák meg, amelyeket kint a cégeknél végzenek tanulóik.

Példa: A kőműves munkaprogramból¹⁶

4. nap Kötőanyag készítése, Falazás készítése, Méretellenőrzés, folyamatos mérés-ellenőrzés, függőzés 6248-11 Falazás

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a kézi szerszámokat a kitűzéshez használt eszközöket, Tudja a kitűzési módokat, jelöléseket • Falazást tud készíteni 	<ul style="list-style-type: none"> • Képes szigetelésére a téglakötés szabályinak megfelelően falaz Képes vízimérték és egyéb méretellenőrző eszközök rendeltetésszerű használatára • Ellenőrzi az elkészült fal méretét 	<ul style="list-style-type: none"> • Fal felépítése közben és azt követően önállóan ellenőrzi az elkészült munkadarab méreteit függőzéssel

A villanszerelő kiküldött diákok esetében a külföldi partnerrel sikerült úgy megállapodniuk, hogy olyan tananyagrészeket oktatnak és gyakorolnak, melyek itthoni tanműhelyi körülmények vagy munkahelyi gyakorlat alatt nem megoldható, a tárgyi feltételek hiánya miatt. Náluk tehát az elsődleges szempont olyan ismeretekre szervezni a mobilitást, melyre hazánkban nincsen lehetőség.

Munkaprogram kialakításában a Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakképző Iskola még nem tért át a tanulási eredményalapú megfogalmazásra, azonban azt az elvet követik, hogy olyan ismereteket, tapasztalatokat szeretnének átadni tanulóik számára, ami itthon a feltételek miatt csak nagyon nehezen megoldható. A munkaprogramok tartalma ezért irányul az ács képzés esetében a modern zsalurendszerek megismerésére és használatára, mert ennek tárgyi feltételei nem adóttak itthon a szakképző iskolában. Eddig arra törekedtek, hogy a 3 éves képzés folyamán egyszer az ács szakmunkások közül lehetőség szerint mindenki kijusson a

¹⁶a 3. számú mellékletben megtalálható a teljes munkaprogram a Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola által készített kőművesek gyakorlati napjaira készített mobilitási munkaprogram

német partnerhez, mely a csökkenő diáklétszám megoldható. A program kialakításánál az igény itt is olyan tartalomra merült fel, ami nálunk nem érhető el, de fontos a szakma szempontjából. Tehát a megszerzett gyakorlati ismeretekre itthon pénzügyi és tárgyi lehetőségek miatt nem biztosítható, de a munkaerőpiacon a szakmunkásoktól a cégek, vállalkozók már elvárják.

4. Értékelés

A megfogalmazott tanulási eredmények elérését mérni kell, szükséges, hogy tudjuk a mobilitás alatt az elvárt eredmények megvalósultak-e vagy sem. Ezt pedig csak méréssel tudjuk megtenni. A mérési lehetőségek nagyon sokrétűek.

Egyik lehetőség, hogy a fogadó fél mérheti a teljesítményt a szakmai gyakorlat alatt folyamatos megfigyeléssel, szempontok alapján, majd a gyakorlat végén írásos értékelést ad a diákok, munkájáról. A szempontok összeállításában a két partner részt vehet közösen is, de az egyik fél is elkészítheti önállóan és a másik elfogadja az általa készített szempontokat. Az ECVET jellegű mobilitások egyik fő ismérve, hogy az értékelés nagy szerepet játszik, tehát az elvárt tanulási eredmények megvalósulásáról meg is győződnek a partnerintézmények.

Az értékelés megvalósulásának másik lehetősége, hogy a fogadó fél a saját oktatási rendszerének megfelelő elvárásokkal értékeli a mobilitásban résztvevőket, vagy előzetes megállapodás alapján éppen egy próbavizsgát végez a küldő fél által meghatározott feltételek szerint, tehát a teljesítmény vizsgaszituációhoz kötött.

Az értékelés eredményének írásbeli rögzítése szintén nagyon fontos, hogy a küldő fél, a diák pontos képet kapjon a szakmai gyakorlat eredményességéről. A nem teljesülő tanulási eredmények esetében vizsgálni kell, hogy miért nem teljesültek, tartalmilag vagy időben rosszul tervezettek voltak, esetleg a tanuló hiányzó motivációja miatt nem valósultak meg.

A mérés-értékelés különböző lehetőségeit szemléltetik a mobilitás megvalósító intézmények gyakorlatai.

A tatai Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekegység az „Ásó, kapa... Bio-land! - Speciális szakiskola kerti munkás szakos tanulóinak írországi szakmai gyakorlata” projekt keretében kiutaztatott diákok esetében mérte a szociális és a személyiség fejlődését PAC (Progress Assessment Chart-Pedagógiai Analízis és Curriculum, a szociális és személyiségfejlődés mérésére értelmi fogyatékosoknál) teszttel. Személyre szólóan készítettek felmérést a kiutazás előtt és a hazaérkezés után, mely jól mutatja a diákok fejlődését. Ez azért is fontos volt, mivel a speciális szakiskolások a központi kompetenciamérésekből is kimaradnak. A szakmai munkájuk is értékelésre került a kint tartózkodó kísérő tanárok által, illetve a munkanapló, mint anyanyelvi produktum egy-egy érdemjeggyel. Ez azért nagy eredmény a számukra mivel külsős személyek által nem kerülnek az itthoni oktatásban értékelésre.

Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola Veszprémben a külföldi partnereknek pontosan meghatározza, hogy a kiutazó diákok milyen ismerteket

sajátítottak el, milyen kompetenciákkal rendelkeznek, amikor kiutaznak. Tehát a külföldi fél – , különösen a német kapcsolataik – részéről erre igény is van. Megtették azt is, hogy a két országban jelenleg működő vizsgáztatási rendszert is összehasonlították, így a magyar követelményekkel tisztában vannak. A gyakorlat végén a **magyar komplex gyakorlati vizsgának megfelelően le is vizsgáztatják** őket, melyről egy igazolást állítanak ki a diákoknak, így **pontos képet kapnak arról, hogy éppen akkor a vizsgakövetelményeknek mennyire tudnának megfelelni**. Az iskola az évek óta folyó gyakorlatok során úgy érzi a diákokban nem is tudatosodik kellően, hogy milyen fejlődési folyamaton mentek át a kinti gyakorlat során. Az iskola készített egy **önértékelő kérdőívet** és ajánlották fel a számukra, hogy töltsék ki és a kérdésekre adott válaszok közben **szembesüljenek azzal, hogy milyen hozzáadott értékei vannak a kint megvalósult szakmai gyakorlatnak**.

Példák az önértékelő kérdések megfogalmazására:¹⁷

1. Tudtam-e előre, mit várnak el tőlem, kaptam-e megfelelő tájékoztatást?
2. A korábbi tanulmányaim valamint a magyarországi felkészítő program elegendő alapot szolgáltatott-e ahhoz, hogy megfelelően el tudjam végezni a munkámat? Amennyiben nem, mit lehetett volna még tenni ennek érdekében?
3. Milyen területeken fejlődtem? (felsorolás)
4. Milyen területeken nem érzem a fejlődést? Mi lehet ennek az oka?
5. Milyen jellegű előnyöm származhat abból, hogy sikerült ezt a gyakorlatot végigcsinálnom? Hol tudom hasznosítani a tapasztalataimat?
6. Sikerült-e beilleszkednem a külföldi munkahelyi kollektívába? Ha esetleg nem, mi lehetett az ok?
7. Mennyire voltak segítőkészek a kollégák? Én mennyire voltam segítőkész és lojális hozzájuk, valamint a céghez?

A budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola a 2014-es projektjéhez még nem készített írásbeli egységes szempontok alapján, előre kidolgozott értékelést, a 2015-ben nyert projekthez azonban igen. Azt érezték, hogy adniuk kell a diákok számára a munkájukról visszajelzést, mivel e nélkül nem lesz teljes egész a megvalósított projekt. Az ide évben ezért a küldő iskola által összeállított értékelési rendszert vitték magukkal, amit a fogadó fél teljes egészében elfogadott és ez alapján értékelik őket. Fontosnak tartják e mellet az önértékelést is, hogy a diákokban tudatosodjon a kint tartózkodás hatása saját tevékenységükre.

---

¹⁷ Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola Veszprém, önértékelési kérdései közül példák.

Példa: a budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola önértékelő kérdőívéből, melyet kiutazás előtt és a hazaérkezés után is megoldatnak tanulóikkal.¹⁸

Sor-szám	Megállapítás	1	2	3	4	5
1.	Ismerem a szakmához kapcsolódó szakszókincset az általam tanult idegen nyelven.					
2.	Képes vagyok önállóan alkatrész rajz alapján legyártani a munkadarabot.					
3.	Képes vagyok önállóan kezelni a CNC gépet.					
4.	Gyártástechnológia területén biztos szakmai alapokkal rendelkezem.					
5.	Magabiztosan kezelem a forgácsoló gépet.					

A sátorlajaujhelyi Szepsi Laczkó Máté Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium az értékelést szintén fontosnak tartja. A diákok számára összeállítottak önértékelő kérdőíveket is, melyet a kiutazás előtt és után is kitöltenek a diákok. A kérdőívek fókuszában itt főleg a személyes, társas és idegen nyelvi kompetenciák fejlődésének mérése áll. A 2014-ben kiutazó projekt keretében a szakmai ismeretek is felmérésre kerültek, a Tokaj-hegyaljai borvidék jellemzőit mérték fel kiutazáskor, majd hazaérkezés után azonos szempontok szerint a franciaországi Rhône-völgyének, mint borvidéknek a jellemzőiről kellett számot adni a diákoknak.

Az iskola egy kérdéssort állított össze a két témakörrel, melyet a kiutazás előtt a Tokaj-hegyaljai borvidékről, majd hazaérkezés után a Rhône-völgyéről tettek fel és értékelték a diákok teljesítményét, mely minden diák esetében jobb teljesítmény jelentett.

Kérdések	
Tokaj-hegyaljai borvidék	Rhône-völgyéről
Tokaj-hegyaljai borvidék jellemző szőlőfajtái?	Rhône-völgyi borvidék jellemző szőlőfajtái?
Borvidék talaja?	Borvidék talaja?
Szőlőszedés módjai a borvidéken?	Szőlőszedés, szőlő betakarítás módjai a borvidéken?
Vörösborgyártás technológiája Magyarországon?	Vörösborgyártás technológiája Magyarországon?
Minőségbiztosítás Tokaj-hegyalján?	Francia borkategóriák?
Tokaji borkülönlegességek?	Milyen növények termesztésével foglalkoznak a Rhône-völgyében?
Borkóstolás szabályai?	-----
Milyen tudásban szeretnél gazdagodni?	Milyen új képességet, ismereteket szereztél meg a külföldi gyakorlat során?

A szegedi Hansági Ferenc Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakiskola és Szakközépiskola az elkészült tanulási eredményekhez kapcsolódóan kompetencia mátrixot készít a VQTS –

¹⁸ A teljes kérdőív megtalálható a mellékletben

modell¹⁹ alapján (egy kompetencia kialakítását 2-6 egymásra épülő lépésben írja, mely során a tanuló és a diák pontos képet kap arról éppen melyik lépcsőfokon tart a végső cél elérésében), melyet kollégájuk külföldi továbbképzés alkalmával ismert meg, nagyon hasznosnak talált, így bevezetésre is kerül az értékelésnél. Jelenleg folyik a kompetencia mátrixok elkészítése a különböző szakmai gyakorlatokra. Az értékelést is ennek alapján alakítják át, hogy a kompetencia kialakulásának lépéseit nyomon tudják követni. A diák beazonosítja magát, hogy éppen hol tart, a tanár szintén, a szakmai gyakorlat végén pedig megteszik ezt ismét, így látható a fejlődés.

Jelen értékelési rendszerünkben is pontosan meghatározott, hogy az adott feladatokat, melyet a munkaprogramban megjelöltek milyen szinten képes teljesíteni a diák. Előre rögzítettek a szempontok az 1-5-ig terjedő értékelő skálán szövegesen, melyet az iskola dolgozott ki és a fogadó fél alkalmaz. Az értékelés eredménye jegyként kerül a diákok szakmai tantárgyának jegyeihez és számít bele a végső osztályzat kialakításába. Minden partnerhez más értékelést készítenek, hiszen nem azonosak a gyakorlatok tematikái.

A Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola a kiutazó diákok tevékenységének mérésére értékelési szempontsort készít. Náluk fontos szempont, hogy a kinti tevékenység alatt hogyan fejlődnek a tanulók. A szempontsor szerinti értékelést elvégzik a gyakorlat kezdetén, az első 1-2-3 nap alatt, a kinti oktató így képet kap a diák felkészültségéről. A szakmai gyakorlat végén is elvégzik, egyazon szempontsor alapján az értékelést és azonnal láthatóvá válnak azok a pontok ahol a fejlődés nyilvánvaló volt, esetleg az is, ha ez nem következett be, de akkor vizsgálják, hogy mi lehet az oka. A mérőeszközöket pedig évente változtatják, mindig az aktuális munkaprogramhoz készül.

A németországi szakmai gyakorlat alatt a Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakképző Iskola tanulóit a német fél értékeli az általuk összeállított szempontok szerint. Ezeket a szempontokat a küldő fél elfogadta és preferálja is, hiszen így egy eddig nem megszokott értékelés során kapnak visszajelzést a diákok munkájukról.

5. Beszámítás

Az ECVET-nek, mint az LLL eszközrendszerének egyik fő célja, hogy a különböző tanulási környezetben megszerzett tanulási eredményeket elismerje. A beszámítás eszközével lehetőséget kapnak a képzésben résztvevők arra, hogy a már megszerzett tanulási eredményeiket ne kelljen még egyszer teljesíteni, duplán számot adni tudásukról, vagy olyan a képzés olyan részét teljesíteni, amit a gyakorlatban már évek óta végeznek, tehát szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek, de bizonyítványuk, tanúsítványuk nincsen róla. A beszámításhoz természetesen az oktatási rendszernek is elég rugalmasnak kell lenni, hogy tudja ezeket az élethelyzeteket kezelni. A tanulási eredmények elismerését, validációját több

---

¹⁹ A VQTS- modellről angol és német nyelven a <http://www.vocationalqualification.net/> vagy a http://www.ibw.at/ibw_mitteilungen/art/arc_268_06_Praesentation-VQTS-Archan.pdf linken olvashat.

ország végzi sikeresen²⁰. A validáció²¹ után kiadott bizonyítványokat, igazolásokat, tanúsítványokat pedig a munkaerőpiac szereplői elfogadják, teljes értékűnek tekintik.

Az iskolarendszerben tanulók korábban megszerzett tudásának beszámítását, kérelem alapján, az intézmény igazgatója hivatott eldönteni²², jelenleg egységes központi előírás erre vonatkozóan nincsen.

A beszámításra vonatkozó hazai jó gyakorlatok kerülnek bemutatásra az Erasmus+ projektek során teljesített szakmai gyakorlatok kapcsán.

A tatai Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon a diákok mobilitáson kapott jegyeit beszámítja az adott tantárgyhoz, szakmai munkáért a szakmai tantárgyhoz, a munkanapló érdemjegyét a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz. A speciális szakiskolások számára ez egy nagyon fontos visszajelzés, mivel itthon nincsenek munkahelyi gyakorlaton, így egy teljesen új szituációban kapott értékelés jegyét kapják meg.

Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola évek óta beszámítja a kinti gyakorlatot a diákok tanulmányaiba. Azokból a témakörökből, amit a kinti gyakorlat során elsajátítottak a szaktanár felmentést ad, azokra az órákra nem kell bejárniuk. Természetesen ez annak is köszönhető, hogy **a szaktanárok napra pontos információval rendelkeznek arról, hogy a diákok kinti gyakorlaton mit csinálnak, és milyen ismerteket sajátítanak el, milyen kompetenciáik fejlődnek. A tanmenetben már előzetesen jelölik azokat a témaköröket, melyből felmentést adhatnak.** A tanárok biztosítják a bemutató óra lehetőségét a diákoknak, hogy ezekből a témakörökből egy összefoglaló előadásban ossza meg a többi diáktársával a kint tanultakat (pl. Cipruson egy szálloda bárjában volt gyakorlaton az italismeret témakörében tart előadást a báritalokról).

A budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola diákjainak a mobilitás idejét beszámítja az összefüggő nyári gyakorlat helyett, így azt nem kell teljesíteniük. A kinti teljesítmények az értékelés alapján a szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyakhoz kerülnek be.

A sátorlajújhelyi Szepsi Laczkó Máté Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium a kinti gyakorlaton szervezett szakmai tapasztalatokat a szakmai tantárgy jegyébe számítja be. A gyakorlati időt a kint töltött idő nem helyettesíti, ezt előre közlik a diákokkal, hogy a mobilitás az elméleti oktatás része, mely során egy plusz szakmai tudásra tehetnek szert, szemben azokkal, akik nem vesznek részt ebben. A kerettanterven kívüli szakmai ismeretek átadásával valósul meg a kinti szakmai gyakorlat. Az iskola megtehetné, hogy beszámítja a szakmai gyakorlatba a kint töltött heteket, de ezt nem teszi.

---

²⁰ A Farkas Éva: A nem formális vagy informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Romániában. A román validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek magyarországi kontextusa című tanulmány letölthető: http://www.tpf.hu/docs/palyazatok/roman_validacios_rendszer.pdf

²¹ Tót Éva: A nem formális és informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Franciaországban. A francia validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek hazai hasznosításának lehetőségei című tanulmány letölthető: http://www.tpf.hu/docs/palyazatok/francia_validacios_rendszer.pdf

²² A szakképzésben, iskolarendszerben tanulók felmentése a 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről 27.§ alapján adható.

A szegedi Hansági Ferenc Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakiskola és Szakközépiskola amennyiben a diák teljesíti a meghatározott kompetencia szintet, és elérte a mobilitására meghatározott célokat abban az esetben a külföldi gyakorlata beszámításra kerül a Magyarországon letöltendő gyakorlati idejébe. A korábbi mérés fejezetben ismertetett módon mérik a kinti teljesítményüket és csak sikeres gyakorlat esetén tekintik teljesítettnek az adott szakmai gyakorlat idejét.

A Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola a kinti értékelés alapján adja a jegyet tanulóinak, ezért is rendeltek számokat az értékelési szempontokhoz, és az értékelés átlagolása alapján százalékot számolnak, majd a pedagógia programban rögzített %-os értéket váltják át érdemjeggyé a szakmai tantárgyak esetében.

Példa értékelésre:

Ismeretelemek, képességek és kompetenciák	Mérés időpontja							
	Kezdő időpontra vonatkozó				Záró értékelés			
	0	1	2	3	0	1	2	3
Elérhető színvonalhoz rendelt pontszámok								
• Műszaki mintarajzok értelmezése								
• Alapvető geometriai ismeretek								
• Kéziszerszámok és kézi gépek használata a burkolólapok vágáshoz								
• Csempevágás								

Az egyes mérendő területekre kapott pontszámok összeadódnak, pl.: 20 mérendő terület esetén, 1 db 1 pontot, 12 db 2 pontot és 7 db 3 pontot az összesen 46 pont, a maximum a 20x3 lenne, azaz 60 pont, tehát a $46/60 \cdot 100$ lesz az eredmény: azaz 76,666% kerekítve 77%. A pedagógiai program pedig tartalmazza, hogy az elért % mely érdemjeggyhez tartozik.

0% - 29% = 1

30% - 49% = 2

50% - 69% = 3

70% - 84% = 4

85% - 100% = 5²³

A mérőeszköz jelenleg átdolgozás alatt van. A „0” értéket kifogják venni helyette a „nincsen adat” fog szerepelni, és az értékelést is szövegesen szeretnék megfogalmazni.²⁴

²³ Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola projektkoordinátora Németh - Szabados Klára információi alapján, a teljes mérőeszköz megtalálható a 4. mellékletben

²⁴ Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola projektkoordinátora Németh - Szabados Klára információi alapján.

A Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakképző Iskola szakmai gyakorlaton lévő diákjai a német fél értékelése alapján a szakmai tantárgyukhoz jegyet kapnak, így számítják be a kint töltött gyakorlatot a teljesítményükbe. A tiroli versenyre készülő és résztvevő diákjaiknak, pedig azt a témakört, amit a verseny érint, a felkészülés és a versenyen elért eredmények alapján szintén értékelik és jegyet kapnak az adott szakmai tantárgyukból.

6. Összegzés

A tanulmány készítése közben, az interjúk alatt egyre bizonyosabbá vált számomra, hogy a példaként szereplő iskolák és munkatársaik valami olyan plusz erővel, energiával rendelkeznek, melyet nem minden intézmény tudhat magáénak. Az évek óta folyó mobilitások ezekben az intézményekben bebizonyították, hogy érdemes befektetni a többletmunkát, mert megtérül. A tanulási eredmény alapú projektek esetében az előre megtervezett pontos munkaprogram többletenergiát kíván az intézmény munkatársaitól, de minden szereplő számára egyértelmű mit is vállal, mire kell felkészíteni és felkészülni, a fogadó vállalkozásnak, mire kell felkészülnie, így tudatosan megtervezett munkaprogram egy magasabb minőségben megvalósuló mobilitást eredményez. Megtérül a diákoknál, mivel olyan szakmai tapasztalattal lesznek gazdagabbak, amit itthon nem tudnak megszerezni, a külföldön eltöltött hetek saját életükben is döntő fontosságúak lehetnek. Elköteleződnek a választott szakma mellett, megérik a tudás fontosságát, rájönnek, milyen előnyökre tehetnek szert otthon maradt társaikhoz képest, és a munkaerő-piacon versenyképesebbé válnak. A mobilitás végén elvégzett mérés már eleve a munkaprogramhoz készült a diákok tudatosan készülnek a szakmai tevékenységek elsajátítására és várják az értékelést. Az önértékelés során saját maguk számára kapnak visszajelzést, ők miben is fejlődtek, a kérdőívek rávilágítják őket saját kompetenciáik fejlődésére, a kérdések megválaszolásával mindez tudatosulni is fog.

Megtérül a befektetett munka a pedagógusoknál, oktatóknál is, hiszen a külföldi tanulmányutak során megszerzett ismeretek, tapasztalatokat beépítik a napi oktatási tevékenységükbe, melynek következtében a diákoknál is jelentkezik a hozzáadott érték. A kinti szakmai gyakorlat elismerésének lehetősége arra ösztönzi a diákokat, hogy jól teljesítsenek, és nem kell ugyanazokat a munkatevékenységeket itthon még egyszer elvégezni, hanem időben helyette új feladatokra tudnak koncentrálni. A pedagógusok a kint látott jó példákat, gyakorlatokat be is építik az intézmények napi gyakorlatába, hiszen erre is olvashatunk több példát. Az intézmények esetében az igazi elismerés, ha szakmai munkájuk miatt a munkaerőpiac szereplői keresik őket, hogy tanulóikat szeretnék foglalkoztatni. Sikeresnek tekinthető az is, ha olyan tevékenységekbe vonják be az intézményt, mely a régió fejlesztéséhez járul hozzá. A helyi kamaráknál fontos, hogy legyenek olyan oktatási intézmények melyekre támaszkodva a duális oktatási rendszer igazán példaértékűen működik.

Az iskola sikereit viszont elkötelezett vezetőség tudja hosszú távon megvalósítani, támogató pedagógus kollégákkal. Ha a tantestület, vezetőség, fenntartó és adminisztratív alkalmazottak is érzik a nemzetköziesítés pozitív hatásait, mindenki a magáénak fogja érezni és mindent megtesz azért, hogy működjön. A kapott plusz, a pozitív visszajelzések pedig mindenkit arra ösztönöz, hogy a következő projektet még jobban tudja megvalósítani, még többet tegyen le

az asztalra, mint eddig, ne csak látni akarja a jó példákat, hanem beépíteni a saját hétköznapijaiba is. Nekem mindenféleképpen egyik legjobb bizonyítéka egy olyan tantestület ahol a tanévben 4 nyelvi csoport szerveződik, hogy önszorgalomból, saját szabadidőben, költségráfordítással idegen nyelvet tanuljanak, hogy azt később kiutazások alkalmával hasznosítani tudják. Teszik ezt olyan változó oktatási környezetben, ahol a tanárookra, oktatókra éppen rengeteg plusz terhet rak az oktatásirányítás.

A mobilitások minőségének javítása során mindig felmerülnek újabb igények, egyik ilyen igény, hogy ne vesszen el a kint tartózkodás során elvégzett munka értéke ezért egyre több intézmény készít értékelési szempontsort. A szempontsort partnertől függően együtt vagy egyedül készítik, de azt látják, hogy fontos a használata, mivel így a diákok egy visszajelzést kapnak arról milyen eredményeket értek el, sokukat ez újabb célkitűzés felé ösztönzi. Az egyik projektkoordinátor írta: „**azt hiszem az egész életem át tartó tanulás szele egy kicsit megérintette őket, ami jó, hiszen próbálnak több lábon állni**”²⁵, tehát egy mobilitási projekt elindíthat diákokat újabb tanulmányok, kihívások felé, mely jelentős hozzáadott értéke a mobilitásoknak.

A megvalósítás záloga több esetben a személyes kontaktus. Amennyiben a tantestületben vannak olyan tanárok, akik idegen nyelvet beszélve, arra törekednek, hogy a partnerkapcsolatok működjenek, és őket a vezetőség is támogatja, akkor a kapcsolatok valóban jól is működnek. A humán tőke egyik legfontosabb tényezője az intézmények fejlődésének. Az interjúk közben több esetben elhangzott: ... kolléga 4 nyelvet beszél, ... kolléga személyes kapcsolata miatt alakult ki a partnerség, ... kolléga a szakmája iránti elkötelezettségből fontosnak tartja, ...kolléga példája minket is ösztönöz, ...kolléga évek óta szervezi, ezért működik.

Működik az ECVET jellegű mobilitás, mivel az intézményben az eredményeket a vezetőség elismeri, támogatja, megismerhetik a kollégák és a jó gyakorlatokat beépítik az iskolák napi gyakorlatába. A mobilitás, mint eszköz segíti az oktatást minél eredményesebbé tenni, a tanulók és a pedagógusok motivációját növelni, a szemlélet a tantestület sajátjává válik és segíteni tudják évről-évre szervezett mobilitásokat és azok minőségének javítását.

Az ECVET, mint LLL eszköznek az ismertsége az utóbbi 2 évben jelentősen megnőtt. Az előző tanulmány elkészítése közben még magyaráznom kellett mit is akarok én valójában, ma már a vizsgált intézmények mindegyike tudta miről is van szó. Sőt olyan intézmény is van, aki nemzetközi ECVET projektben dolgozik és pontosan érti milyen hasznos dolog is ez, ha igazán jól működik. A mai munkaerő-piaci jellemzők miatt igenis nagy jelentőséggel bírhat egy nemzetközileg elismert tanúsítvány, bizonyítvány, fontos nyomon kísérni az Unió változásokat, mert az hazánkra is és az oktatásra hatással van.

A tanulási eredményekben megfogalmazott munkaprogramok közérthetőek a diákok, tanárok, fogadó partnerek számára, mivel a munka nyelvén kerülnek megfogalmazásra, tehát azt tartalmazzák, hogy a gyakorlatban milyen tevékenység elvégzésére képes a diák, azt milyen ismeretek birtokában teszi, illetve milyen önállósággal és motivációval.

---

²⁵ Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola, Budapest, Nagy Katalin projektkoordinátortól idézve

A tanulási eredményeket nem csak egy-egy mobilitási munkaprogramban használhatjuk, hanem számos más területen. A gyakorlati oktatás céljait fogalmazhatjuk meg ilyen formában, így mindenki számára közérthetőbb lesz és mérhetőbbek a teljesítmények tanulási eredményekben.

Foglalkoztatási sztenderdeket készíthetünk, így könnyebbé válik egy-egy foglalkozással kapcsolatos elvárás megfogalmazása, pontosítása.

Az oktatás területén használhatjuk témakörök, tantárgyak, modulok, képzési programok leírásánál, hogy a tanulók és a tanárok számára is pontosabb elvárásokat tudjunk megfogalmazni. A pályaorientációt segítő holisztikus szakmákat leíró tanulási eredmények pedig a fiatalok szakmaválasztását segíthetjük. Nem formális környezetben megszerzett tudás validációjához is nagyon jól használhatjuk.

A tanulmányban szereplő minden intézmény munkája példaértékű. Megláttak egy lehetőséget és tudnak élni vele szép és nemes célokért. Sokszor nem is tudatosan használják az eszközöket, csak igényként merül fel, hogy ezt még jobban kellene, ezt másképpen is lehetne. Amennyiben munkájukhoz megfelelő segítséget kapnak, gondolok itt pl a szemináriumokra, máris jöhet az előrelépés az új és jó dolgok alkalmazása, amely egy idő után meghozza gyümölcsét, a minőségi mobilitást, minőségi oktatást, magasan szakképzett diákokat a munkaerő-piac számára.

Mellékletek

1. A MAGYAR KÉPESÍTÉSI KERETRENDSZER SZINTJEI, TANULÁSI EREDMÉNYEI
2. A veszprémi Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola szakácsoknak készült munkaprogramja
3. Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola: Kőműves munkaprogram és tanulási egységek Vályogépítészet
4. Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola (BBZ Arnsberg 2014_ Erasmus+)
5. ERASMUS+ 2015Projekt címe: Gyártástervezési, gyártásirányítási ismeretek elmélyítése, gyártási folyamatok modellezése, budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola mérési eszköze
6. Eötvös Loránd Budapest, komplex értékelés gyakorlati feladathoz

1. melléklet:

A MAGYAR KÉPESÍTÉSI KERETRENDSZER SZINTJEI

Szint	Tudás	Képességek	Attitűdök	Autonómia és felelősség
Deskriptor értelmezése:	Az elméleti vagy tárgyi tudás, szerveződési formái a műveltség és szakértelem. A tudás összetartozó elemei, fogalmai összetett egységekbe, sémákba szerveződnek, amelyek bonyolultsága az egymást követő szinteken különbözik. Az absztrakt fogalmak ismeretének bősége, kiterjedése szintenként jelentősen eltér.	Cselekvésekben megnyilvánuló motoros (kézügyesség valamint módszerek, anyagok, eszközök és műszerek használata) és kognitív (logikai, intuitív és kreatív gondolkodás használata) készségekből áll.	Értékelő viszonyulást jelent valamilyen konkrét vagy elvont dologhoz; az attitűdök a tanulásra, a munkára és saját cselekvésre vonatkoznak, illetve a kapcsolatokra, együttműködésre irányulnak. Az attitűdök érzelmi, gondolati és viselkedésbeli összetevőkből állnak.	A személy az adott tevékenységet milyen fokú önállósággal és milyen mértékű felelősségvállalással tudja végrehajtani.
A leírás szempontjai:	a tudás mélysége, szervezettsége, kiterjedtsége, rugalmassága, formálhatósága	terület-általános és terület-specifikus képességek, motoros készségek	érzelmi és értékelő viszonyulások, megítélés, vélekedések, nézetek, szándékok, törekvések, magatartások, viselkedések	mértéke, területei a társas környezetben való cselekvés dimenziói mentén
1	Ismeri egy adott témakör alapvető tényeit, legfontosabb fogalmait. Rendelkezik az alapvető anyanyelvi és logikai eszköztudással. Ismeri a gyakorlati tevékenységhez szükséges jellemző anyagokat és eszközöket..	Képes a szükséges tudás alkalmazására, amennyiben az egyszerű, begyakorolt rutinok, műveletek használatát igényli. A kulcskompetenciák (kiemelten: anyanyelvi, matematikai-logikai) alapszintű fejlettsége jellemzi.	Törekszik a feladatok megértésére, motivált azok sikeres végrehajtásában. Tanulási és munkavégzési helyzetekben érdeklődő. Kész a közös munkára, tudásának másokkal való megosztására. Törekszik a munkavégzés elemi eljárásaihoz kapcsolódó szabályok betartására.	Egyszerűbb, begyakorolt feladathelyzetekben önállóan végzi feladatát. Újszerű vagy összetettebb feladatokat irányítással és folyamatos ellenőrzéssel lát el. Irányítás mellett értékeli saját munkáját.
2	Ismeri adott témakör (műveltségterület, szakterület) alapvető tényeit, fogalmait, egyszerűbb összefüggéseit. Rendelkezik általános anyanyelvi, matematikai-logikai és természettudományos eszköztudással. Rendelkezik kisszámú lépést igénylő szakma gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel.	Egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket felismer. Különböző témákkal összefüggésben azonosít, megkülönböztet, összehasonlítás végez megadott szempontok mentén. Esetenként több összetevőből álló feladatokat/művelet sorokat hajt végre. Alapvető eszközöket és anyagokat használ útmutatással. A témának megfelelő egyszerű írásbeli és szóbeli közléseket hoz létre, ilyenekre reagál, egyszerű szaknyelvet használ. Egyszerűen kommunikál idegen nyelven.	Nyitott a tudását növelő tevékenységek végzésére. Tiszteletben tartja az alapvető erkölcsi és közösségi értékeket, az alapvető állampolgári jogokat és kötelességeket. Nyitott a feladatok megértésére, motivált azok sikeres végrehajtásában. Kialakul a szakmai kíváncsisága, érdeklődik egy adott szakterület iránt. Az együttműködés során elfogadja a kölcsönös függési helyzeteket.	Egyszerű feladathelyzetekben önállóan és felelősséggel dolgozik. Összetettebb feladatokat - szoros irányítás helyett - útmutatással végez. Felelősségtudattal rendelkezik és reflektál saját tevékenységei eredményére..
3	Ismeri az adott tanulmányi, műveltség- vagy szakterülethez tartozó alapvető tényeket, fogalmakat, folyamatokat. Ismeri a feladatmegoldáshoz/munkavégzéshez szükséges eszközöket, módszereket és eljárásokat. Az egyéni érdeklődésnek megfelelő műveltség-/ szakterületen	Összekapcsol ismereteket, tudássémákat, új sémákat alakít ki ismert kontextusban. Az egyszerűbb feladatok rutinszerű elvégzése mellett új elemeket is tartalmazó problémákat kreatívan megold.	Kritikusan is szemléli és használja a különböző forrásokból származó információkat. Keresi az együttműködés lehetőségét és felismeri a munka, vagy más helyzetből fakadó szerepeket. Magára nézve is érvényesnek tartja az általánosan	Saját tevékenységét önállóan ellenőrzi és reflektálja. Összetett, de ismert feladathelyzetekben is önállóan, felelősségtudattal tevékenykedik.

	szélesebb körű tudáselemekkel rendelkezik..	Az ismert eszközök, anyagok, eljárások, szabályok közül kiválasztja és használja a megfelelő(ke)t. Összefüggésekben, rendszerben gondolkodik. Alkalmazza a megismerés, az önálló ismeretszerzés alapvető módszereit..	elfogadott társadalmi normákat a mindennapi és a szakmai érintkezésben egyaránt. Elkötelezett szakmája, érdeklődésének megfelelő szakterülete iránt. Nyitott új elemeket is tartalmazó problémák kreatív megoldására.	
4	Adott műveltség- és szakterületen belül ismeri a tényeket, fogalmakat, érti a fontosabb folyamatokat és összefüggéseket. Ismeri a szakmai nyelvezetet, a szakterület anyanyelvi és idegennyelvi terminológiáját. Ismeri és érti az adott, egyéni érdeklődésnek megfelelő műveltség-/szakterület tudáselemeinek összefüggéseit, struktúráját. Ismeri a bonyolult, többtényezős jelenségek összefüggésrendszerét. Ismeri az adott tudásterület tényeinek, fogalmainak, összefüggéseinek, eljárásainak alkalmazásához szükséges módszereket és eszközöket.	Tudása nem megszokott kontextusban is alkalmazza, valamint új elemeket is tartalmazó problémákat kreatívan old meg. Rendszerben gondolkodik, és az ismert rendszeren belül képes az absztrakcióra. Új információkat önállóan szerez meg, dolgoz fel és használ fel. Megtervezi és kivitelezi saját tanulási, problémamegoldó stratégiáját, elvégzi a megfelelő korrekciókat. Felismeri a szak-/tanulmányi területen megjelenő problémahelyzeteket, adekvát megoldási javaslatokat fogalmaz meg. Idegen nyelven önálló nyelvhasználói szinten kommunikál ismert kontextusban.	Értékel lehetőségeket, mérlegel kockázatokat, alternatívákat és következményeket, kompromisszumos megoldásokat dolgoz ki. Döntési helyzetekben figyelembe veszi az etikai és jogi normákat, megérti az értékek, viselkedés és életmód összefüggéseit. Elkötelezett a minőségi tanulás, vagy munkavégzés iránt. Igényli a folyamatos önképzést, alkalmazza annak eljárásait. Nyitott az új helyzetekben elvégzendő feladatok megoldására. Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.	Munkavégzésében, problémamegoldásában és tanulásában egyaránt önállóan jár el, kisebb csoportot, közösséget irányít. Felelősséget vállal saját tevékenységéért, a rábízott kisebb csoport, közösség munkájáért. Tevékenységét és a rábízott kisebb csoport, közösség munkáját rendszeresen ellenőrzi..
5	Rendelkezik egy adott szakterülethez kapcsolódó általános és szakspecifikus elméleti és gyakorlati ismeretekkel. Az elméleti és gyakorlati tudása rendszerbe szerveződik. Rendelkezik az adott szakma hosszú távú és magas szintű műveléséhez szükséges gyakorlati módszerekkel és eszközökkel kapcsolatos biztos ismeretekkel. Ismeri a szakterület szakmai szókincsét (anyanyelven és legalább egy idegen nyelven).	Az adott szakma feladatait a szükséges módszerek és eszközök kiválasztásával, egyedi és komplex alkalmazásával tervezi és oldja meg. Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációs képességei révén szakmailag együttműködik más nyelven beszélőkkel. Fejleszti tudását, és ehhez alkalmazza a tudásszerzés, önfejlesztés különböző módszereit és használja a legkorszerűbb információs és kommunikációs eszközöket..	Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására. Folyamatos önképzésre törekszik. Önkritikus saját munkájával szemben. Elfogadja és hitelesen közvetíti szakmája társadalmi szerepét, értékeit. Új, váratlan élethelyzetekben is törekszik a problémák jogszerű és etikus megoldására. Nyitott a szakmájához kapcsolódó, de más területen tevékenykedő szakemberekkel való szakmai együttműködésre.	Önállóan végzi munkáját, folyamatos önellenzés mellett. Felelősséget vállal saját és az általa vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.
6	Átfogóan ismeri egy adott tanulmányi és/vagy szakterület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait. Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszerét. Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és problémamegoldási módszereit.	Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analizisét, az összefüggéseket szintetizálja, és adekvát értékelő tevékenységet folytat. Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását. Rutin szakmai problémákat azonosít, az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati háttérrel feltárja, megfogalmazza és megoldja (standard műveletek gyakorlati alkalmazásával).	Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz. Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására. Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon. Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is törekszik a jogszabályok és	Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását. Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában. A szakmát megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja..

	<p>Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven.</p> <p>Adott munkahely erőforrásaival gazdálkodik, felhasználva szakmai tudását.</p>	<p>etikai normák teljeskörű figyelembevételével meghozni döntését.</p> <p>Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.</p>		
7	<p>Ismeri egy adott tanulmányi és/vagy szakterület általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.</p> <p>Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.</p> <p>Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.</p> <p>"Jól ismeri szakterülete szókincsét és az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és egy idegen nyelven."</p>	<p>Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékkelő tevékenységet végez</p> <p>Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.</p> <p>Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait.</p> <p>Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.</p>	<p>Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.</p> <p>Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.</p> <p>Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is törekszik a jogszabályok és etikai normák teljeskörű figyelembevételével dönteni.</p> <p>Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.</p> <p>Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.</p> <p>Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.</p>	<p>Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.</p> <p>Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.</p> <p>Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.</p> <p>Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbé, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.</p> <p>Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.</p>
8	<p>Rendelkezik az adott tudományterület tárgykörének, általános és specifikus jellemzőinek, legfontosabb irányainak és pontosan kidolgozott határainak aktuálisan érvényesnek tekintett és vitatott összefüggéseinek kutatási szintű ismeretével.</p> <p>Részletes és mélyreható ismeretekkel rendelkezik az adott szak, illetve tanulmányi terület összefüggéseiről, elméleteiről és az ezeket felépítő fogalmi rendszerekről, terminológiáiról.</p> <p>Rendelkezik adott tudomány/szakterület önálló kutatásához szükséges kutatás-módszertani ismeretekkel.</p> <p>Fejlett szaktudományos írásbeli és kommunikációs módszertani, technikai ismeretekkel rendelkezik egy idegen nyelven magas, egy másik idegen nyelven pedig elfogadható szinten.</p>	<p>Képes az adott szakterület kreatív analizisére, átfogó és speciális összefüggések szintetikus, új szemléletű megfogalmazására és az ezekkel adekvát értékkelő és kritikai tevékenységet folytat.</p> <p>Alkalmazza, szükség szerint továbbfejleszti szakterületének sajátos ismeretszerzési és problémamegoldási módszereit.</p> <p>Kreatívan dolgozza ki elvi kérdések újszerű, eddig ismeretlen gyakorlati vonatkozásait.</p> <p>Új projekteket terve és valósít meg, adott tudományterületen kutatást végez, új technikákat és megközelítéseket alakít ki.</p> <p>Előre nem látható szakmai problémákat azonosít, és feltárja az azok megoldásához szükséges kutatási szintű részletes elvi és gyakorlati hátteret.</p> <p>Feltárja, közvetíti a szakterülete szempontjából lényeges új viszonyokat, a személyes és közösségi lét szempontjából releváns, átfogó összefüggéseket, és újszerű megoldások közösségi implementálását végzi.</p>	<p>Törekszik azoknak az emberi és társadalmi viszonyoknak továbbfejlesztésére, amelyek a szakterület sajátosságából következően járulnak hozzá az emberi önteremtés folyamatához.</p> <p>Olyan érdeklődéssel és elkötelezettséggel rendelkezik, mely - tanulási képességei révén - lehetővé teszi a szakterület jelen pillanatban még átláthatatlan, előjelezhetetlen kutatási problémáinak azonosítását és megoldását.</p> <p>Szilárdan elkötelezett szakmája, az új utak keresése és a kitartó munkavégzés iránt.</p> <p>Törekszik a szakmájához kapcsolódó etika továbbgondolására, fejlesztésére, az etikai kérdések felvetésére és megválaszolására.</p>	<p>Alkotó, kreatív önállósággal épít ki és kezdeményez új tudásterületeket, és kezdeményez új gyakorlati megoldásokat.</p> <p>Vezető szereppel és magas szintű kooperációval vesz részt az elméleti és gyakorlati kérdések megfogalmazásában.</p> <p>Egyenrangú, vitapartneri szerepet visz a terület szakembereivel, szakmai véleményét váratlan döntési helyzetekben is önállóan képviseli.</p> <p>Önállóan végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.</p>

2. melléklet

A veszprémi Séf Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakképző Iskola

TANULÁSI EREDMÉNYEK 2015-2016 – SZAKÁCS SZÁLLODAI GYAKORLAT

Hetek száma	Tudás	Készségek fejlődése	Kompetenciák kialakulása
1.	A fogadó hotel konyháját megismeri. Bemutatkozik, találkozik a német szakmai vezetőkkal. Tájékozódik a higiéniai és tűzvédelmi előírásokról. Ismeri a konyha higiéniai előírásait.	Idegen nyelven alapszinten ért, kommunikál. Képes személyes és szakmai bemutatkozásra idegen nyelven.	Egyszerűbb tájékoztatást megért, idegen nyelven beszélgetést kezdeményez, önállóan tájékozódik. Munkáját a higiéniai előírások maximális betartásával végzi.
2.	Ismeri a felhasználásra kerülő alapanyagokat, élelmiszereket és azok tulajdonságait. Ismeri a konyhai félkész- és késztermékek neveit idegen nyelven.	Képes ételek megnevezésére idegen nyelven. Nyers és feldolgozott élelmiszereket készít elő, alapanyagokat szétválogat. Zöldséget tisztít, aprít.	Segítséggel/felügyelettel végzi a konyhai feladatokat.
3.	Ismeri a konyhai előkészítés műveleteit. Ismeri a napi konyhai munkához szükséges gépeket, berendezéseket, eszközöket és azok kezelését, működtetését. Ismeri a berendezések, eszközök neveit idegen nyelven.	Előkészítő munkálatokat végez (előkészíti a tevékenységhez szükséges munkaterületet, eszközöket, anyagokat). A konyhai gépeket, berendezéseket folyamatosan tisztán tartja. Képes a munkája során használt eszközök idegen nyelvű feliratait megérteni.	A konyhai gépeket, berendezéseket felelősségteljesen, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával használja.

Hetek száma	Tudás	Készségek fejlődése	Kompetenciák kialakulása
4.	Ismeri a büféasztal tartalmát, megnevezi a reggeli italokat, ételeket.	Reggeli italokat készít, összeállítja a büféasztal kínálatát.	Önállóan, rendszeresen végzi a büféasztal összeállítását. Helyfelismerése javul. Problémákat idegen nyelven megold, idegen nyelven kommunikál a gyakorlatban. Csapatmunkában, szervezett munkafolyamatokban vesz részt, önbizalma fejlődik. Esztétikai érzéke javul.
5.	Ismeri a hidegkonyhai készítmények fajtáit és lehetséges alapanyagait. Ismeri a hidegkonyhai készítmények elkészítésének sajátosságait.	Hideg előételeket, salátákat állít össze. Esztétikusan díszíti a hidegtálakat, kiválasztja és felhasználja a megfelelő alapanyagokat.	Törekszik a hidegtálak harmonikus és esztétikus díszítésére, változatos, kreatív, új megoldásokra. A hidegkonyhai készítményeket a vendég igényeinek figyelembevételével készíti el.
6.	Egyszerű ételeket (levesek, mártások)- helyi specialitásokat megismer, szakmai vezető segítségével jegyzeteket készít, recepteket tanul Ismeri az egyszerű ételek készítésének alap-, kiegészítő és befejező műveleteit. Ismeri a levesek, mártások lehetséges fajtáit, alapanyagait és felhasználási módjait. Ismeri az adott ételcsoportba tartozó ételek ételkészítési technológiát.	Egyszerű ételkészítési módokat alkalmaz, leveseket, mártásokat készít.	Egyszerű ételeket (levesek, mártások) képes önállóan elkészíteni.
7.	Megnevezi, rendszerezi a teendőket csoportok érkezésekor. A hidegcsomagok alapanyagait megnevezi, mennyiségeit megfigyeli.	Csoportok érkezésekor egy bizonyos munkafolyamatban vesz részt (saláták összeállítása/ desszertek készítése). Csoportok részére hidegcsomagokat készít.	Csapatban, a vendéglétszámnak megfelelő tempóban dolgozik a konyhában, a csoportokat hidegcsomagokkal ellátja. Összehangolt munkavégzésre képes, összetettebb munkafolyamatokat átlát. A munkahelyi team-munka részese.

Hetek száma	Tudás	Készségek fejlődése	Kompetenciák kialakulása
8.	Vacsora- főételek köreteit és azok alapanyagait ismeri, elkészítési eljárásaikat megnevezi.	Megfelelő technológiai eljárással (pl. főzés, párolás, sütés, gőzölés stb.) jellegzetes helyi köreteket készít.	Főételekhez megfelelő köretet kiválaszt, tálal, díszít. Megtervezi az ételek tálalását, díszítését. Az ételek tálalásában és díszítésében harmóniára és esztétikusságra törekszik. Önálló, pontos felelősségtudatos konyhai munkára képes. Problémamegoldó képessége idegen nyelven, határozottság a munkavégzésben nő.
9.	Egyszerűbb főételek (büféasztalos étkeztetés) – szárnyas és sertés húsból - elkészítését elsajátítja. Ismeri a főételek fajtáit, lehetséges alapanyagait, elkészítési módjait, technológiáit.	Egyszerűbb főételeket (szárnyas- és sertéshúsból) készít. Képes az adott ételhez kiválasztott alapanyagok felhasználhatóságának, fogyaszthatóságának a megállapítására. Képes a szezonális ételek elkészítésére.	Büféasztal főételeit szakmai irányítással elkészíti a menüsornak megfelelően.
10.	Egyszerűbb főételek (büféasztalos étkeztetés) – halakból és tenger gyümölcseiből - elkészítését elsajátítja. Ismeri a főételek fajtáit, lehetséges alapanyagait, elkészítési módjait, technológiáit.	Egyszerűbb főételeket (halakból és tenger gyümölcseiből) készít. Képes az adott ételhez kiválasztott alapanyagok felhasználhatóságának, fogyaszthatóságának a megállapítására. Képes a szezonális ételek elkészítésére.	A büféasztalt önállóan feltölti, az ételek fogyását ellenőrzi, újra tölti.
11.	Egyszerűbb desszertek (büféasztalos étkeztetés) elkészítését elsajátítja. Ismeri a desszertek fajtáit, lehetséges alapanyagait, elkészítési módjait, technológiáit.	Egyszerűbb desszerteket készít. Képes az adott desszerthez kiválasztott alapanyagok felhasználhatóságának, fogyaszthatóságának a megállapítására.	Munkáját igényesség jellemzi. Kombinációs készségei fejlődnek, esztétikai érzéke javul, kreativitása nő.

Hetek száma	Tudás	Készségek fejlődése	Kompetenciák kialakulása
12.	Jellegzetes, helyi specialitások elkészítését ismeri.	Helyi ételkülönlegességeket készít, az elsajátított ételkészítési módokat alkalmazza.	Önállóan helyi specialitásokat készít, köretekkel társítja. Nyitott a helyi specialitások megismerésére, az ételkészítés (Magyarországon) megszokottól eltérő, új területeinek, nyersanyagainak és technológiáinak, az ételek más típusú tálalásának megvalósítására. Önállóan képes feladatokat megoldani, önfejlesztés iránti igénye kialakul, sikerélményhez jut.
13.	Étterem-konyha kapcsolatát tanulmányozza, együttműködési folyamatát ismeri.	Vendéglétszám egyeztetésének, árukészlet feltérképezésének, élelmiszerrendelés szabályainak összefüggéseit értelmezi.	Étterem-konyha kapcsolatát, együttműködését átlátja. Együttműködik a konyha és az étterem dolgozóival. Tervezési, számolási, rendszerező képességei javulnak. Logikusan gondolkodik, elsajátítja a feladatok gyakorlatias értelmezését. Mennyiségeket tervez. Logikus gondolkodása, gyakorlatias feladatértelmezése előtérbe kerül.
14.	Jellegzetes (hazaitól eltérő) alapanyagokat, fűszereket ismer. Fűszerek íz-hatásait ismeri.	A hazaitól eltérő alapanyagokat az adott ételeknek megfelelően kiválaszt, fűszereket a mennyiségi szabályok betartásával alkalmaz.	Fűszereket kreatívan használ, szabadon kombinál. Törekszik a legkedvezőbb ízhatás elérésére. Új ötleteket, megoldásokat próbál ki, nyitottá válik az „új” iránt, önfejlesztési hajlama nő. Kommunikációja fejlődik.
15.	Az a' la carte étterem ételválasztékát megnevezi.	Az a' la carte menüsorból minimum két ételt önállóan elkészít.	Szakmai ismeretei bővülnek, kombinációs képességei javulnak, emlékezőképessége fejlődik, precizításra törekszik. Erőteljesebben motivált a szakma iránt.

Hetek száma	Tudás	Készségek fejlődése	Kompetenciák kialakulása
16.	Ismeri az étlap és a menü szerepét, összeállítási szempontjait. Nyomon követi az étlap változásait.	Képes a napi menü összeállítására.	Részt vesz a napi menü és az a' la carte étterem étlapjának tervezésében, összeállításában és készítésében.
17.	Éttermi rendezvény ételsorát ismeri.	Rendezvény ételsorát lefőzi. Képes a rendezvény jellegéhez illő menüsor összeállítására (vagy ajánlatának összeállítására).	Rendezvényekre az alkalomhoz illő ételsorokat összeállításánál figyelembe veszi a vendég igényeit. Új ötleteket, megoldásokat kipróbál, tanult ismereteket megőrzi, együttműködése fejlődik. Önfejlesztése erősödik. Szervezőkészsége, koncentrációja javul, csapatmunka aktív résztvevője lesz.

3. melléklet:

Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola: Kőműves munkaprogram és tanulási egységek Vályogépítészet

Biberach (DE): 2016. szeptember

1. nap

Ismerkedés az oktatókkal, diákokkal és a helyszínnel, A tanműhely bemutatása és a technológia bemutatása, Balesetvédelmi oktatás, munka és környezetvédelmi vonatkozásban. Anyagszükséglet meghatározása vályogtégla és kötőanyag készítéséhez, Eszközsükséglet meghatározása vályogtégla fal építéséhez

6234-11 Építőipari közös tevékenység

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> •Munkavédelmi intézkedések, előírások, elsősegélynyújtás, védőfelszerelések, tűzvédelem és környezetvédelem •A kivitelezési munka technológia sorrendje és összefüggései •Kiviteli tervek tartalma •Építési dokumentációk értelmezése •A Munkanapló vezetés	<ul style="list-style-type: none"> • Képes szakmai jellegű idegen nyelvű instrukciókat kis segítséggel megérteni • Képes építészeti jelképeket értelmezni, kiviteli tervet és tervrajzot önállóan olvasni • Figyelmeztetés nélkül használja a munkavédelmi eszközöket • Képes szakmai számolásokat elvégezni	<ul style="list-style-type: none"> • Tervrajz alapján megérti a feladatot, segítséget • Német nyelvű szakmai irányítás, együttműködés mellett végzi munkáját, tisztázó kérdéseket tesz fel, vagy társait, kísérőtanárát felkéri segítségnyújtásra

2. nap

Az agyag előkészítése, kezelése, Vályogtégla anyagának és a kötőanyag keverése Az agyag öntőformába történő öntése-téglagyártás, A téglák deponálása előre legyártott és deponált vályogtéglaiból, A munkaterület megtisztítása és előkészítése falazási munkálatokhoz

6234-11 Építőipari közös tevékenység

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az anyagszállítás és tárolás általános szabályait • Felismeri a méréshez, kitűzéshez szükséges eszközöket • Ismeri a szállítás, anyagmozgatás szabályait, építőipari gépek munkavédelmi előírásait • Tisztában van a kiviteli tervek tartalmával, építőipari anyagok tulajdonságaival és felhasználási területükkel • Ismeri a munkanapló vezetésének szabályait • Ismeri a vályog tulajdonságait 	<ul style="list-style-type: none"> • Képes szakmai jellegű idegen nyelvű írott instrukciókat segítséggel megérteni • Képes kiviteli tervrajz olvasni és értelmezni • Képes építőipari gépeket rendeltetésszerűen balesetmentesen használni • Képes önállóan munkanaplót írni 	<ul style="list-style-type: none"> • Tervrajz alapján kiszámolja a szükséges anyagot, azt a helyszínre szállítja, és a feladatot elvégzi, Német nyelvű szakmai irányítás, együttműködés mellett végzi munkáját, tisztázó kérdéseket tesz fel, vagy társait, kísérotanárát felkéri segítségnyújtásra

3. nap

A kiségek biztonságos használata és működtetése, A falszerkezet kitűzése, szigetelése .
Kötőanyag készítése, A falazás készítése a téglakötés szabályainak megfelelően,
Méretellenőrzés, folyamatos mérés-ellenőrzés, függözés

6250-11 Szigetelések 6248-11 Falazás

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a Szigetelőanyagok rögzítési módjait • Tudja a rögzítések fajtáit, ismeri a rögzítő anyagok felhasználását, ismeri az anyagok kölcsönhatását, tulajdonságait • Ismeri a kézi szerszámokat, a munkája során használt gépek fajtáit, felhasználási területeit • Ismeri a kitűzéshez használt eszközöket, módokat, jelöléseket • Tudja a téglakötés szabályait 	<ul style="list-style-type: none"> • Képes falszerkezetek kitűzésére, a téglakötés szabályinak megfelelően falaz • Képes a piktogramok értelmezésére, szintjelek rajzolására és értelmezésére • Megérti a mechanikai törvényszerűségeket • Képes vízszigetelő, kitűző és egyéb falazáshoz szükséges kőműves szerszámokat használni 	<ul style="list-style-type: none"> • Társaival együttműködve kötőanyagot készít és pontosan, precízen falat épít.

4. nap

Kötőanyag készítése, Falazás készítése, Méretellenőrzés, folyamatos mérés-ellenőrzés, függőzés **6248-11 Falazás**

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a kézi szerszámokat a kitűzéshez használt eszközöket, Tudja a kitűzési módokat, jelöléseket • Falazást tud készíteni	<ul style="list-style-type: none"> • Képes szigetelésére a téglakötés szabályinak megfelelően falaz Képes vízimérték és egyéb méretellenőrző eszközök rendeltetésszerű használatára • Ellenőrzi az elkészült fal méretét	<ul style="list-style-type: none"> • Fal felépítése közben és azt követően önállóan ellenőrzi az elkészült munkadarab méreteit függőzéssel

5. nap

Kötőanyag készítése, Falazás készítése, Méretellenőrzés, folyamatos mérés-ellenőrzés, függőzés, A falszerkezet bontása, Az újra felhasználható anyagok deponálása, Szerszámok és berendezések megtisztítása, A munkaterület megtisztítása és átadása.

6248-11 Falazás

6251-11 Vegyes kőműves feladatok-bontás

Tudás	Készség	Kompetencia
<ul style="list-style-type: none"> • Tudja a fal bontási munkáival kapcsolatos sorrendet, munkavédelmi előírásokat, tisztában van a védőeszközök és ruházat használatának fontosságával • Ismeri a környezetvédelemmel kapcsolatos helyi előírásokat	<ul style="list-style-type: none"> • Képes az általa elkészített mintafal lebontására a helyes sorrendben, • Képes betartani a munkavédelmi előírásokat • Felismeri, hogy munkáját követően környezetét rendbe rakja és a helyi szabályozásoknak megfelelően szelektálni a szemetet	<ul style="list-style-type: none"> • Épület bontását elvégzi szakszerűen és balesetmentesen ezt követően gondoskodik a felhalmozódott bontási hulladék szelektálására és megfelelő helyre szállításáról

Készítette és felelős: Korponai Tamás
mérnök tanár

Felelős:
SZISZSZI: Korponai Tamás mérnök tanár
ZAZ: Wolfgang Schafitel

4. melléklet

Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola (BBZ Arnsberg 2014_ Erasmus+)

Értékelési kritériumok - burkoló								
Név:								
Ismeretelemek, képességek és kompetenciák	Mérés időpontja							
Elérhető szintekhez rendelt pontszámok	Bementi mérés				Kimeneti			
	0	1	2	3	0	1	2	3
• Műszaki mintarajzok értelmezése								
• Alapvető geometriai ismeretek								
• Burkoló kéziszerszámok és gépek használata								
• Csempevágás								
• Csempék falra helyezése								
• Egyoldali lejtésű esztrich készítése								
• Szintkülönbség számítása								
• Vízszintes hőszigetelő esztrich készítése								
• Vágóeszközök használata								
• Motivum készítése								
• Képes a megfelelő módszerek alkalmazására								
• Döntési képesség								
• önállóság								
• Kreativitás, ötletgazdagság								
• Pontosság								
• Szemmérték								
• Beszédkészség és szakmai nyelvhasználat								
<p>Értékelési kritériumok: 0 = egyáltalán nincs birtokában az elvárt ismereteknek, készségeknek, képességeknek 1 = elégséges szinten van birtokában az elvárt ismereteknek, készségeknek, képességeknek 2 = birtokában az elvárt ismereteknek, készségeknek, képességeknek 3 = kiváló szinten birtokolja az elvárt ismereteket, készségeket, képességeket</p>								

5. melléklet

ERASMUS+ 2015Projekt címe: Gyártástervezési, gyártásirányítási ismeretek elmélyítése, gyártási folyamatok modellezése, budapesti Eötvös Loránd Szakközépiskola és Szakiskola

Önértékelő teszt – a három hetes külföldi szakmai gyakorlatot megelőzően

Értékelj az alábbi megállapításokat 1-től 5-ig terjedő skálán úgy, hogy a megfelelő szám oszlopába X-et teszel!

1 = egyáltalán nem igaz   2 = kis mértékben igaz / ritkán előfordul   3 = általában igaz
4 = eléggé igaz / gyakran előfordul   5 = teljes mértékben igaz / mindig így történik

Ssz	Megállapítás	1	2	3	4	5
1.	Érdekel más országok, népek kultúrája, történelme, valamint az ott élők szokásai, életvitelük.					
2.	Új közegben, új helyen gyorsan feltalálom magam, könnyen beilleszkedek.					
3.	Könnyen létesítek kapcsolatot, alapvetően nyitott ember vagyok.					
4.	Diáktársaim elfogadnak, kedvelnek.					
5.	Társaságban csendes, visszahúzódó vagyok.					
6.	Szeretném, ha tanáraink jobban megismernének, milyenek vagyunk, mi érdekel.					
7.	A problémáimat általában saját magam oldom meg, nem kérek segítséget.					
8.	Önálló vagyok a mindennapi életben (tudok magamról gondoskodni).					
9.	Korábbi külföldi utazásaim során már hasznát vettem idegen nyelvtudásomnak.					
10.	Kétségbe esem, ha hirtelen „élés” helyzetben kell használnom az idegen nyelvet.					
11.	Ismerem a szakmához kapcsolódó szakszókincset az általam tanult idegen nyelven.					
12.	Képes vagyok önállóan alkatrész rajz alapján legyártani a munkadarabot.					
13.	Képes vagyok önállóan kezelni a CNC gépet.					
14.	Gyártástechnológia területén biztos szakmai alapokkal rendelkezem.					
15.	Magabiztosan kezelem a forgácsoló gépet.					
16.	A negatív kritika, a kudarc gyorsan kedvem szegi.					
17.	Elfogadó vagyok más országok, népek kultúrájával, szokásaival, életvitelével kapcsolatban.					
18.	Méltó vagyok arra, hogy hazámat, a magyar kultúrát külföldön megfelelőképpen képviseljem.					
19.	Fontosnak tartom a napi történéseket, fontosabb eseményeket írásban is rögzíteni. (pl. blogon, naplóban stb.)					
20.	Gondolataimat könnyen és gyorsan meg tudom fogalmazni írásban.					

Önértékelő teszt – a három hetes külföldi szakmai gyakorlatot követően

Értékelj az alábbi megállapításokat 1-től 5-ig terjedő skálán úgy, hogy a megfelelő szám oszlopába X-et teszel!

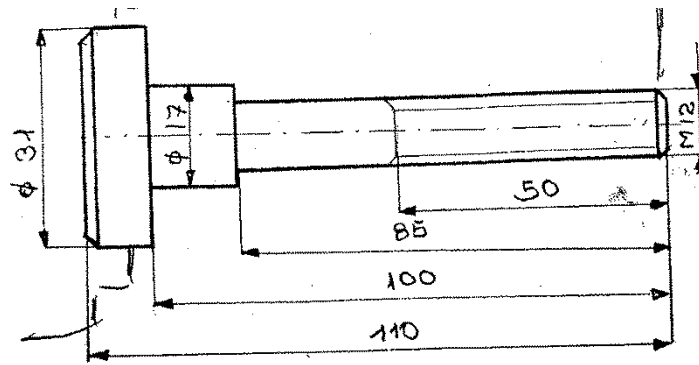
1 = egyáltalán nem igaz   2 = kis mértékben igaz / ritkán előfordul   3 = általában igaz
4 = eléggé igaz / gyakran előfordul   5 = teljes mértékben igaz / mindig így történik

Ssz	Megállapítás	1	2	3	4	5
1.	Érdekesnek találtam Lengyelország, a lengyel nép kultúráját, történelmét, valamint az ott élők szokásait, életvitelüket.					
2.	Az új közegben, az új helyen gyorsan feltaláltam magam, könnyen beilleszkedtem.					
3.	Könnyen létesítettem kapcsolatot, nyitottam diáktársaim felé.					
4.	Diáktársaim elfogadtak, kedveltek.					
5.	A társaságban csendes, visszahúzódó voltam.					
6.	Úgy gondolom, tanárain jobban megismertek, megtudták milyen vagyok, mi érdekel.					
7.	A problémáimat saját magam oldottam meg, nem kértem segítséget.					
8.	Önállóan gondoskodtam magamról.					
9.	A három hetes külföldi szakmai gyakorlat során hasznát vettem idegen nyelvtudásomnak.					
10.	Kétségbe estem, ha hirtelen „éles” helyzetben kellett használnom az idegen nyelvet.					
11.	Megismertem a szakmához kapcsolódó szakszókincset az általam tanult idegen nyelven.					
12.	Képes vagyok önállóan alkatrész rajz alapján legyártani a munkadarabot.					
13.	Képes vagyok önállóan kezelni a CNC gépet.					
14.	Gyártástechnológia területén biztos szakmai alapokkal rendelkezem.					
15.	Magabiztosan kezelem a forgácsoló gépet.					
16.	A negatív kritika, a kudarc gyorsan kedvem szegi.					
17.	Elfogadó vagyok más országok, népek kultúrájával, szokásaival, életvitelével kapcsolatban.					
18.	Úgy érzem megfelelő módon sikerült hazámat, a magyar kultúrát képviselnem.					
19.	Fontosnak tartom a napi történéseket, fontosabb eseményeket írásban is rögzíteni. (pl. blogon, naplóban stb.)					
20.	Gondolataimat könnyen és gyorsan meg tudom fogalmazni írásban.					

6. melléklet

Eötvös Loránd Budapest, komplex értékelés gyakorlati feladathoz

Gépi forgácsolás

	Megnevezés: Csap	Anyaga: ST 40
		M 1 : 1

A tanuló neve: .....

Értékelőlap (gépi forgácsolás)

Értékelés		Pontszámok	
		Max.	Elért
1.	Hosszméret 110 +0 -0,2	20	
2.	Csap esztergálás Ø17 és Ø12 túrés:+0 -0.2	30	
3.	Letörések 2x45	10	
4.	Menet M12	10	
4.	Esztétikai kivitel	4	
5.	Időben történő elkészítése	4	
Szint	Szakmai készség		
	Gépészeti rajzolás értelmezése	2	
	Gépi forgácsolási eljárások	2	
	Mérőeszközök használata	2	
Egyéb kompetenciák a szakmai és vizsgakövetelmények szerint			
Személyes	Pontosság	2	
	Kézügyesség	2	
	Önállóság	2	
Társas	Irányíthatóság	2	
	Határozottság	2	
Módszer	Gyakorlatias feladatértelmezés	2	
	Figyelem összpontosítás	2	
	Tervezési képesség	2	
Összesen:		100	

20.....

.....

aláírás

CNC ÉRTÉKELŐLAPOK

A tanuló neve: .....

Szint	Szakmai készségek a szakmai és vizsgakövetelmény szerint	Hozzárendelt kompetenciák az információtartalom vázlata alapján	Pontszámok	
			Maximum	Elért
	CNC-gép felszerszámozás	Szerszámok berakása a programnak megfelelően.	20	
		A munkadarab nullpontjának bemérése	35	
		Szerszámok bemérése	35	
Összesen:			90	
	Egyéb kompetenciák a szakmai és vizsgakövetelmény szerint		Maximum	Elért
Személyes	Pontosság	Pontosság	3	
	Önállóság	Önállóság	1	
Társas	Irányíthatóság	Irányíthatóság	1	
	Határozottság	Határozottság	1	
Módszer	Áttekintő képesség	Áttekintő képesség	1	
	Figyelem-összpontosítás	Figyelem-összpontosítás	1	
	Rendszerező képesség	Rendszerező képesség	2	
Összesen:			10	
Mindösszesen:			100	

Elérhető pontszám: 100 pont = 100 %

.....
dátum

.....
gyakorlati oktató

A maró feladatrész értékelő táblázata

A tanuló neve: .....

Szint	Szakmai készségek a szakmai és vizsgakövetelmény szerint	Hozzárendelt kompetenciák az információtartalom vázlatára alapján	Pontszámok	
			Maximum	Elért
	CNC-gépkezelés	Dokumentáció alapján alkatrész legyártása	45	
		Gyártásközi ellenőrzések végzése (méretek ellenőrzése)	45	
Összesen:			90	
	Egyéb kompetenciák a szakmai és vizsgakövetelmény szerint		Maximum	Elért
Személyes	Pontosság	Pontosság	3	
	Önállóság	Önállóság	1	
Társas	Irányíthatóság	Irányíthatóság	1	
	Határozottság	Határozottság	1	
Módszer	Áttekintő képesség	Áttekintő képesség	1	
	Figyelem-összpontosítás	Figyelem-összpontosítás	1	
	Rendszerező képesség	Rendszerező képesség	2	
Összesen:			10	
Mindösszesen:			100	

Elérhető pontszám: 100 pont = 100 %

.....
dátum

.....
gyakorlati oktató

Programbevétel, tesztelés

A tanuló neve: .....

Szakmai készségek a szakmai és vizsgakövetelmény szerint		Hozzárendelt kompetenciák az információtartalom vázlata alapján	Pontszámok	
			Maximum	Elért
Adatátvitel a számítógépről a CNC-szerszámgépre		Program bevitele a CNC gép szimulátorba áttöltés háttértárra	70	
Munkadarab méretének beállítási módszerei (korrekciózás)		Grafikai paraméterek beállítása	10	
A grafikus ellenőrzés szabályai		Grafikai tesztelés	10	
Összesen:			90	
	Egyéb kompetenciák a szakmai és vizsgakövetelmény szerint		Maximum	Elért
Személyes	Pontosság	Pontosság	3	
	Önállóság	Önállóság	1	
Társas	Irányíthatóság	Irányíthatóság	1	
	Határozottság	Határozottság	1	
Módszer	Áttekintő képesség	Áttekintő képesség	1	
	Figyelem összpontosítás	Figyelem összpontosítás	1	
	Rendszerező képesség	Rendszerező képesség	2	
Összesen:			10	
Mindösszesen:			100	

Elérhető pontszám: 100 pont = 100 %

.....
dátum

.....
gyakorlati oktató